Ціна: 40 центів

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XV ЛИПЕНЬ/СЕРПЕНЬ — 1964 — JULY/AUGUST Ч. 174/175

diasporiana.org.ua

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Сосюра В. — Твоїм пісням полум'яніти 1
Волиняк П. — І утвердився Ти, наш Кобзарю, у світі 2
Промова Д. Айзенгавера на відкритті пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні 8
Олійник Б. — Ти — океан 9
Лівицький М. — Промова на Шевченківському бенкеті 10
Пропам'ятна Грамота 11
Митрополит Амвросій — Молитва 12
Митрополит Іван — Молитва 12
Волиняк П. — Онтаріо — країна чудових озер і рік 13
Гуменна Д. — Родинний альбом 22
Лубська О. — Дві поезії 27
Некрологи. Дописи. Листування.

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ:

Момент відкриття пам'ятника Кобзареві України у Вашінґтоні. У центрі (найвищий) — генерал Двайт Д. Айзенгавер, який тільки но відкрив пам'ятника (див. статтю в цьому числі).

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Юсипчук К., Едмонтон, Канада 1
Гава М., Торонто, Канада 1
Хохітва М., Торонто, Канада 1
Вакула П., Піккерінґ, Канада 1

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛУ ЖЕРТВУВАЛИ:

Волков В., Філядельфія, США 10.00
Лисик Олена, Ошава, Канада 5.00
Хомань Д., Вінніпеґ, Канада 2.00
Архиепископ Андрій, Едмонтон, Канада 2.00
Ж. В., Торонто, Канада 2.00
Грановський Ол., Сант Паул, США 1.50
Чарська І., Нью-Йорк, США 1.00
М. Я., Монтреаль, Канада 1.00
Кузьменко Р., Торонто, Канада 1.00
Котик Д., Форт Френсиз, Канада 1.00
Веприк П., Торонто, Канада 1.00
Степаненко П., Торонто, Канада 1.00
В'юн Яків, Чікаго, США 1.00
Гриценко Галина, Дюарте, США 1.00
о. прот. І. Чумак, Гартфорд, США 0.50
Кулиняк П., Нюарк, США 0.50
Титаренко П., Гай Викомб, Англія 1:00:00
Синявський С., Кепстон, Англія 0:10:00
Михайлова Л., Овклей, Австралія 1:00:00
Сердечно дякуємо за допомогу. Ред.

"НОВІ ДНІ"

Універсальний ілюстрований місячник.
Видає в-во "Нові Дні", редактор П. **Волиняк.**

Умови передплати:

Канада — річна: $4.00, піврічна: $2.50
США — річна: $4.50, — піврічна: $2.50 амер.
Зміна адреси: 10 центів (можна канадійськими поштовими марками, чи амер. грішми)

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Англії:
A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd. London, W. 11, England
Передплата: річна — 1 з половиною фунта.

В Австралії:
S. Krywolap, Box 1586 M, G. P. O. Adelaide, South Australia
Передплата: річна — 1 з половиною фунта.

Замовлення і гроші слати на адресу:
NOWI DNI
187 Yarmouth Rd., Toronto 4, Ont., Canada

NOWI DNI, a Ukrainian Monthly.
Editor: Petro Wolyniak
Address:
187 Yarmouth Rd., Toronto 4, Ont., Canada

ОПРАВЛЕНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛІВ "НОВІ ДНІ"

Кожен річник окремо, гарна полотняна оправа із золотим тисненням, разом 432 сторінки друку.
Ціна за річник 5.00

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГРАМОТИ

Приватні лекції рисунку, малярства та композиції для осіб різного віку дає Петро Магденко в Торонті.

Зацікавлених проситься телефонувати на LE 5-8545

СПОЖИВАЙТЕ
НАЙ ВІДЖИВНІШИЙ
СТРАВНІШИЙ
ДЕШЕВШИЙ ХАРЧ,

ЩО МАЄ В СОБІ ВСІ ВІТАМІНИ, ЦЕ

МОЛОКО

І МОЛОЧНІ

ПЕРЕТВОРИ

ВИСОКОВАРТІСНІ ПРОДУКТИ
ЄДИНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧАРНІ

Rogers Dairy Ltd.

459 Rogers Road, Toronto, Ont.
Phone: RO. 9-7193

Authorized as Second Class Mail by the Post Office Department Ottawa and for payment of postage in cash.

Printed by KIEV PRINTERS LTD., 686 Richmond St. W., Toronto, Ont., Canada

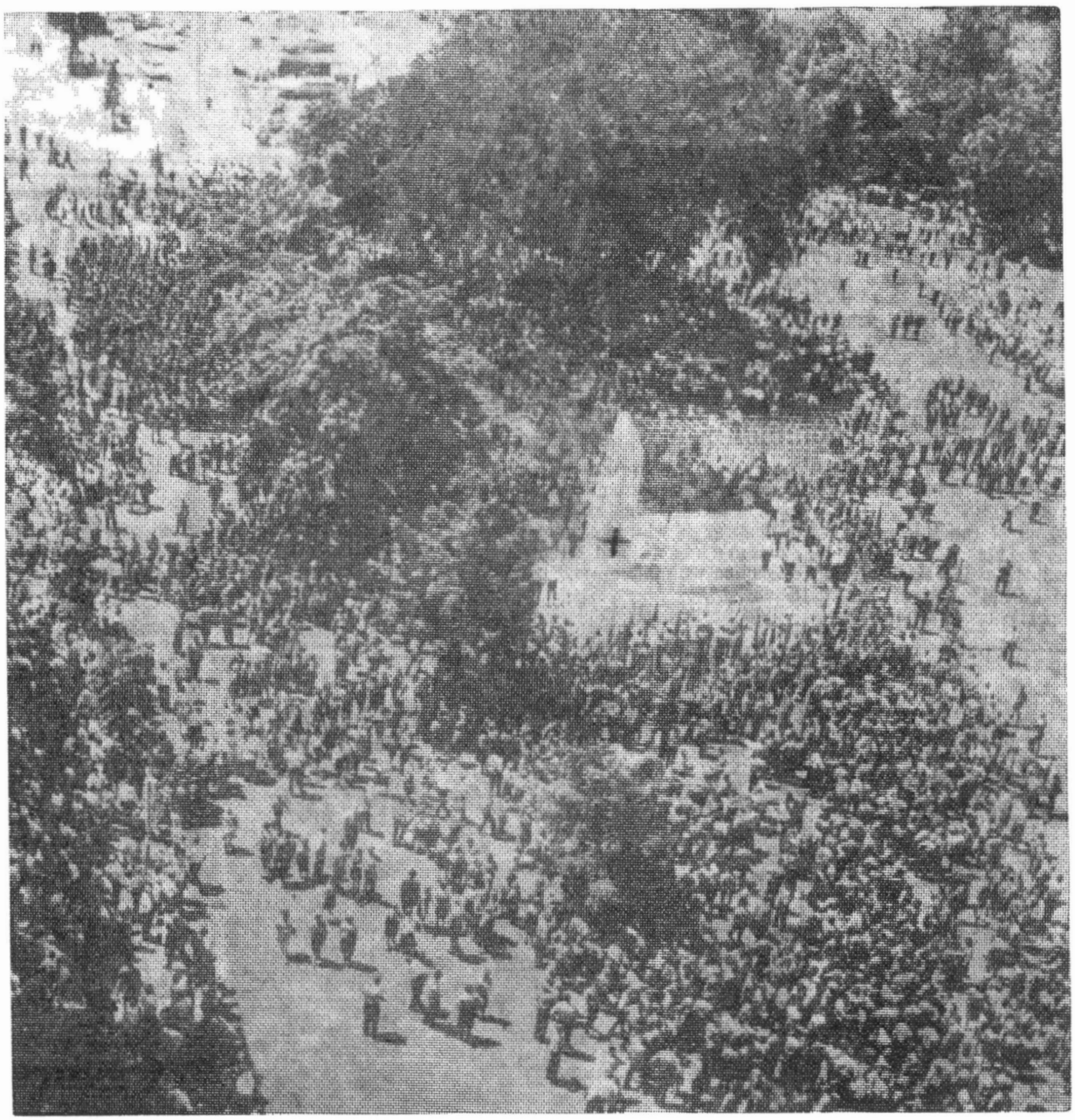

Площа перед відкриттям пам'ятника (як на неї вступила лише колона прапороносців). Фото зроблено з геліокоптера. Хрестиком позначено закритий ще пам'ятник.

Володимир СОСЮРА,
лавреат Шевченківської премії

Твоїм пісням полум'яніти

В розлуці з рідною землею,
в чужій, далекій стороні
ти рани Матері своєї
піснями гоїв в чорні дні.
Ти йшов із піснею до бою.
На одчайдушний герць заграв.
Ти пісні теплою рукою
жіночі сльози витирав.

Немов весняні саду віти,
мені шумлять слова палкі.
Твоїм пісням полум'яніти
на прапорах нових віків.
Нехай живе те віще слово,
що барви з райдуги бере!
Воно, народжене з любови,
в народнім серці не умре!

Петро ВОЛИНЯК

І утвердився Ти, наш Кобзарю, у світі!..

НАПРУГА, ВАРТА ЙОГО ПОЕЗІЇ

Мені здається, що українське життя на Північно-Американському континенті у травні й червні можна порівняти з туго натягнутою струною, яка кожної хвилини могла задзвеніти радістю перемоги, або... несподівано бренькнути і урватись. Цю напругу створило сподіване відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні. Усе наше організоване й неорганізоване життя було підкорене цій події не лише у США, а й у Канаді. Треба признати, що наша преса й радіопересилання зуміли цю напругу створити. Особливо щоденники «Свобода» й «Америка» день-у-день цю напругу вбільшували. За це їм честь і похвала!

Чи треба було аж так напружувати становище? Адже закон про дозвіл на будову пам'ятника ухвалено, всі урядові установи проєкта пам'ятника схвалили. пам'ятника вчасно збудовано і вчасно поставлено на площі, то чого ж тоді хвилюватись, чому свідомо напружувати людям нерви, чого забувати про всі інші ділянки життя, а підкорювати його тільки цій події? Так, конче треба було так робити, бо струна могла задзвеніти радістю перемоги, або лопнути й тільки дзенькнути.

Справа ж не в пам'ятнику, а в тому хто, де і для кого його поставить. У цьому випадкові справа в тому, що пам'ятника Кобзареві України треба було поставити саме у столиці США, яка має спеціяльний статус, тому треба було домогтися ухвали Конґресу США, підпису президента під тією ухвалою, щоб вона стала державним законом, треба було ухвали Міністерства внутрішніх справ США, треба було, врешті, апробації проєкта пам'ятника мистецькими комісіями столиці США. Усе це коротко можна звести до одного речення: треба було справу пам'ятника зробити державною справою наймогутнішої держави світу — Сполучених Штатів Америки. Завдання, як бачимо, величезної складности й ваги. Тим більше, що мільйон українців у США (може, й два, бож статистики ми не маємо) на 190 мільйонів населення США це пропорційно значно менше, ніж пів мільйона на 18 мільйонів населення Канади. До того ще треба врахувати факт, що США хоч і є країною поступу й демократії, але США є одночасно й країною найчорнішої реакції, бо тут, завдяки демократичним вольностям, ще й досі існує расовий поділ, ще й досі нема таких речей, як державне лікарське забезпечення і т. д., себто, ця фактично найпередовіша і найбагатша країна світу відстає від найтемнішої і найбіднішої країни Европи на цілу епоху. Тому здійснення цього справді грандіозного завдання було майже неймовірним.

Ускладнювалася справа ще й тим, що — завдяки справжній демократії — до законодатних органів США, від яких фактично залежала доля побудови пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні, могла бути обрана й дуже посередня людина, яка не лише нічого не знає про Шевченка, а навіть імені його ніколи не чула. Такі люди не уявляють собі не лише Шевченка, а й Шекспіра, до культури якого самі належать. І скажи такій людині, що треба поставити пам'ятника українському поетові у столиці США, то він, — цілком нормально, — скаже, що для справи США це ніякої користи не принесе, тому, мовляв, не морочте мені голови...

Так фактично й сталося, коли справа пам'ятника майже провалилась у Сенаті. Треба було переконати законодавців США, що Т Шевченко не лише поет, а й мислитель, революціонер і борець не лише за волю й незалежність українського народу, а й усього людства, а зокрема народів Сх. Европи, а тому пам'ятник йому у столиці США принесе цій країні велиезні користі.

Коли ці всі труднощі врахувати, коли збагнути усю складність проблеми, то мимоволі виникає питання:

ХТО ЦЕ ВСЕ МІГ ЗРОБИТИ?

Ніхто інший, як уся українська еміґрація у США. Кожен українець,, що дав хоч найменшу суму на будову пам'ятника, кожен українець, що написав листа якомусь сенаторові чи конґресменові чи вислав листа-протеста до редакції щоденника «Вашінґтон Пост», або навіть той, хто нічого цього не зробив, а лише приїхав на відкриття пам'ятника Кобзареві у столиці США — усі вони зробили величезну прислугу справі визволення нашого народу.

Я не хочу також применшувати заслуги Комітету пам'ятника, зокрема його голови проф. Смаль-Стоцького і всього УККА. Ці установи, хоч інколи й дуже спотикаючись, зробили величезну справу. Та коли вже торкатися окремих осіб, то на перше місце треба поставити професора Л. Добрянського. Якщо простежити всю справу будови пам'ятника від її вельми трудного початку аж до її блискучого закінчення, то заслуга професора Добрянського тут справді величезна: саме йому належить стратегія перемоги в Конґресі США,

без чого не могло бути й мови про будову. Мабуть, йому ж належить і заслуга, що тодішній президент США Двайт Айзенгавер, не вагаючись перетворив своїм підписом ухвалу Конґресу в закон. Після цих перемог ворогам ідеї пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні, яких у США таки дуже багато, зокрема щоденникові «Вашінґтон Пост», було важко боротись: їх атаки були, сказати б так, «боями місцевого значення» і впливу на дальший розвиток подій уже мати не могли. Навіть навпаки: опозиція фактично прислужилась будові пам'ятника — зробила йому величезну рекляму.

У нас часто-густо буває так, що люди, які справді роблять щось значиме, творять, як кажуть, непроминальні вартості, стоять якось у тіні: про них мало говорять, ще менше пишуть, а на поверхні «плавають» люди другорядні, а інколи й третьорядні. Так і у випадку з професором Левом Добрянським. Я певен, що якби так у «Н. Днях» видрукувати анкету, у якій запитав би читачів, що вони знають про проф. Л. Добрянського і які його заслуги для визвольної справи нашої нації взагалі, а в побудові пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні зокрема, то висліди її були б справді сумними. Можливо, що це й моя вина, бо не дуже часто згадується ім'я проф. Добрянського в нашому журналі. До речі, я вже двом особам замовляв статтю про Добрянського, але безрезультатно...

Професор Лев Добрянський народився у США в 1918 р. Це визначний американський вчений-економіст, професор столичного американського університету (Джорджтавн у Вашінґтоні), автор визначних праць з економіки, людина з величезними зв'язками й авторитетом у Республіканській партії, визначний загальноамериканський і український політичний діяч, президент Українського Конґресового Комітету. Без найменшого сумніву можна сказати, що Лев Добрянський — один з найвизначніших українців на чужині, людина з величезними знаннями у своєму фаху, досвідчений політик, винятково працьовита, послідовна в діях.

Усі ми знаємо, як турбує Москву Тиждень Поневолених Націй, що ось уже цілий ряд років відбувається на початку липня по всіх містах США. Та мало хто з нас знає, що цей тиждень — заслуга Л. Добрянського. Як би не він, себто, якби не його зв'язки і впливи в американському політичному світі, то цього б Тижня взагалі не було. Слід пригадати, що проти Тижня виступають не тільки в Москві, а виступають проти нього і так звані «білі» російські еміґранти. Це свідчить, що тут проф. Добрянський попав у ціль точно.

Тиждень Поневолених Націй і пам'ятник Шевченкові у Вашінґтоні це лише дві великі справи, до яких приклав своїх рук проф. Добрянський. Але ще є багато менших, або таких же великих, але невидимих назовні, політичних справ, які корисно вирішені завдяки невтомній праці проф. Добрянського. Сьогодні навряд чи якась еміґрація, крім нас, має таку величину, як проф. Добрянський. Коли, наприклад, на сьогорічній конвенції Республіканської партії проф. Добрянського призначають асистентом голови конвенції і коли конвенція ухвалює резолюцію-привіт поневоленим націям, у якій особливо підкреслено Україну, то інші еміґрації можуть нам тільки заздріти. І тут зовсім не важить, як ми (та й сам Добрянський) ставимось до сенатора Голдвотера.

Отож тепер, як усі проблеми з пам'ятником Шевченкові у Вашінґтоні розв'язані і справа доведена до справді блискучого кінця, то я сподіваюся, що як від імені всіх наших читачів і співробітників скажу: «Пане Добрянський, сердечно дякуємо! Ми Вами гордимось і на Вас взоруємось», то навряд чи хтось запротестує. А якби так і сталося, то це були б лише поодинокі голоси.

РІЗНА «ВАГА» ПАМ'ЯТНИКІВ

На початку статті я підкреслював, що важить не так сам пам'ятник, а місце й мета його. Справа в тім, що кожен пам'ятник призначений не лише на місце «відпочинку голубів», як кілька років тому зневажливо висловлювались деякі особи, які тепер при будові пам'ятника у Вашінґтоні «плавали зверху», а в його «соціяльній функції». Коли в 1961 р. будували пам'ятника Шевченкові у Канаді, то було чимало клопоту з вибором місця для нього. Тоді називався Вінніпеґ, Торонто і столиця Канади Оттава. Вибрано Вінніпеґ. Уряд провінції пішов назустріч і дозволив будову його на державній провінційній площі перед парляментом провінції.

Місце добре, бо воно гарне й вигідне політично, бо підкреслює прихильність уряду Манітоби до українців взагалі, а до Тараса Шевченка зокрема. Та при будові цього пам'ятника все таки переважали чисто українські мотиви — внутрішня, а не зовнішня, політика: у Вінніпезі багато українців і пам'ятник Кобзареві «не буде самотнім». Тим більше, що Вінніпеґ ще й досі є центром українського організованого життя в Канаді. Якщо його побудувати в Оттаві, де українців мало, то Кобзар ніби стояв би «на чужій території». Хоч ці мотиви дуже важливі, але мусимо признати, що у зовнішній соціяльній функції своїй пам'ятник у Вінніпезі обмежується до одної провінції Канади, хоч має всеканадське українська значення.

Є в Канаді ще один пам'ятник — на комуністичній фармі в Палєрмо (яких 25 миль від Торонта). Пам'ятника привезено з України, й «подаровано Канаді». Подарунок гарний, але заплянована «соціяльна функція» його не дуже то похвальна: пам'ятника використовується (особливо в перші роки!) для зміцнення російського панування над Україною, бо під ним раз-у-раз стверджується, що Шевченків «Заповіт», у якому поет велів своїм нащадкам порвати кайдани неволі і «вражою злою кров'ю» окропити звільнену українську землю, вже виконано. Чи треба говорити, що це неправда?

Та й цей пам'ятник поступово все більше й більше служитиме українській справі. Нема сумніву, що рано чи пізно — усупереч запланованій функції його — він обернеться проти Росії, як гнобительки десятків народів, а перш усього українського. Тут комуністи будуть безсилі — правда переможе. Навіть тепер, якщо уважно прочитаєте промову голови Кр. Вик. Комітету ТОУК М. Короля на святкуванні 150-річчя з дня народження Т. Шевченка і порівняєте її з промовами, які виголошені під цим же пам'ятником 13 років тому (в час його відкриття), то побачите разючу різницю. Звичайно, комуністичні українські лідери в Канаді ані не поліпшали, ані не схаменулись, але саме життя, розвиток політичних подій і зміна міжнародного становища в світі, примушують їх поступатись, бо інакше вони втратять своє членство. Нічого тут не вдієш: Росія могла фізичного Шевченка закувати в кайдани і вкинути в каземат Петро-Павловської фортеці, а потім, у тих же кайданах, завезти його в пустелі Казахстану, але закувати Шевченкове слово в кайдани не вдається. І даремно наші канадські комуністи силкуються...

У Палєрмо створений музей, насаджується парк, якому настирливо прищеплюється назва «Канадський Канів». Усе це робиться з єдиною метою: затримати Шевченка при собі, точніш висловившись, затримати свою монополію над Шевченковим словом і скерувати його творчість на збереження російського панування над Україною.

Але при цьому комуністи не враховують одної деталі: пам'ятник у Палєрмо стоїть на приватній площі *лише одного малозначного українського товариства*, тому й засяг його дії обмежується лише цією організацією і він аж ніяк не може конкурувати з пам'ятником Шевченкові у Вінніпезі.

Канада — не СРСР. Тут приватня власність у пошані. Може бути й таке, що нзайдуться люди, які куплять собі кусок землі, поставлять на ній пам'тники Сталінові та Єжову й напишуть на них: «Найбільші покровителі й оборонці українського народу!» Це було б рівнозначно з твердженням, що Росія (царська чи комуністична) любить Шевченка і його народ.

У ніяке порівняння не можна поставити пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні. Американські українці керувались іншою засадою, ніж канадські, ставивши пам'ятника у Вінніпезі (комуністи тут не можуть братися, як сказано вище, до уваги взагалі, бо в них же «прайвет бизнес»). Вони вирішили: поставимо пам'ятника у столиці США — найсильнішої держави світу. Зробимо це за ухвалою Конґресу і спеціяльним державним законом, чим надамо нашому пам'ятникові ролю міжнародного, всесвітнього, чинника. Провід української еміґрації у США не турбував факт, що у Вашінґтоні є лише яких 300 українських родин, а в таких містах США, як Нью-Йорк, Філаделфія чи Чікаґо їх є десятки, якщо не сотні, тисяч у кожному.

І якщо з нагоди відкриття пам'ятника провідна американська преса, яка не дуже то прихильно ставиться до українців, запевняла, що пам'ятник Шевенкові у Вашінґтоні є другою американською статуєю Свободи, то це є доказом, що ми свою мету осягнули цілком.

Та найприємніше вражає нас факт, що це сталося не випадково, а що це все було точно вапляновано, підготовлено. У даному випадкові події не опередили нас, як це часто буває, а ми свідомо *скерували події у бажаний нам бік* — ми їх викликали своїми пляновими діями. У даному випадкові я з приємністю признаюсь, що не маю найменшої підстави дорікати, що наша еміґрація варта ліпшого проводу: провід цього разу склав свій «іспит зрілости». Якщо це заслуга проф. Л. Добрянського, то я ще раз кажу: спасибі!

Що це так, а не інакше, видно з присвяти, яка вибита на п'єдесталі, на якому стоїть сама фігура Кобзаря (напис англійською мовою):

ПРИСВЯЧЕНИЙ ВИЗВОЛЕННЮ, ВОЛІ Й НЕЗАЛЕЖНОСТІ ВСІХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Цей пам'ятник Тарасові Шевченкові, українському поетові 19-го століття та борцеві за незалежність України й за волю всього людства, який під чужою російською імперіялістичною тиранією та колоніяльним пануванням закликав до «нового і праведного закону Вашінґтона», був відкритий 27 червня 1964 року. Цією історичною подією вшановано 150-річчя народження Шевченка. Пам'ятник був дозволений 86-им Конґресом Сполучени Штатів Америки 31 серпня 1960 року, а закон ч. 86-749 про дозвіл на будову пам'ятника підписав 34-ий президент Сполучених Штатів Америки Двайт Д. Айзенгавер 13 вересня 1960 року. Пам'ятника поставили американці українського роду та їх друзі.

Як бачимо, творці пам'ятника підняли Шевченка понад нацією, свідомо підкреслили вселюдський засяг його творчости й діяльности. І це виняткове добре! Не зважаючи на поневолений стан України, там відбувається те саме. Сьогодні Шевченко з совісти української нації став совістю всього людства. Фактично на наших очах здійснюються «реакційні» (за російською більшовицькою історіографією) передбачення кирило-медодіївців про провідну ролю України в оновленні людства, бодай слов'янських народів. Чи ж не в цікавий час ми живемо? І чи не варто жити тепер, хоч життя інколи й занадто дошкульно стьобає нас по піджижках? І як тепер себе почувають наші всякі «невіри», люди з почуттям людської й національної меншевартости, яких у нас таки чималенько?..

Дуже втішно, що еміґрація у своїй масі відчула значення пам'ятника Кобзареві у Вашінґтоні, правильно оцінила його «вагу», і вробила належні висновки. Приявність ста тисяч українців (за ствердженням вашінґтонської поліції, а не за на-

шими підрахунками!) на відкритті пам'ятника стверджує це цілком. Наприклад, з Торонта до Вашінґтону виїхало чи не більше українців, як із того ж Торонта до Вінніпеґу в 1961 році!

ЄДНІСТЬ: ВАШІНҐТОН — ШЕВЧЕНКО

Пригадаймо собі Шевенкову поему «Юродивий», у якій поет не лише викриває й засуджує «фельдфебеля-царя» (Миколу І), а всю російську державну систему. Гнівно картає Шевенко тут і своїх земляків, які вислужуються перед цією системою:

...Не вам,
Не вам, в мережаній лівреї
Донощики і фарисеї,
За правду пресвятую стать
І за свободу. Розпинать,
А не любить ви вчились брата!
О роде суєтний, проклятий,
Коли ти видохнеш? Коли
Ми діждемося Вашінґтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!

Як бачимо, у поемі «Юродивий» Шевченко проводить паралель між двома системами державного правління — російською й американською; між сваволею самодержавства (байдуже — царя чи партії!) й добром демократії і пророкує перемогу останньої. Це — гнівний акт обвинувачення російським окупантам та їх вислужникам («Німії, підлії раби...»), який від першого й до останнього слова лишається в силі й до сьогодні.

Поему «Юродивий» Шевченко написав у 1857 році. І от через 106 років сталося так, що похід до пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні починається від... пам'ятника першому президентові США Джорджові Вашінґтонові, чийого «нового і праведного закону» так прагнув Шевченко... Чи не вирішила доля покпити з російських окупантів України? Як ви, панове окупанти (і ви, їх лакеї «в мережаній лівреї»!), думаєте! І як ви себе почували, коли довідались, що стотисячний похід українців у столиці США на вшанування Кобзаря України почався коло пам'ятника Вашінґтонові й кінчився коло пам'ятника Шевченкові? Чи не обдало вас холодом від цієї символіки?.. Рекомендуємо: вивчіть собі поему «Юродивий» напам'ять! І ніколи її не забувайте. І ніколи не сумнівайтесь, що всі Шевченкові передбачення будуть здійсненні, і ви, — рано чи пізно, — а будете карані. Неминуче! Тому, чим ви швидше схаменетесь, тим буде на світі менше злоби, проллється менше крови людської. А «людська ж кров — не водиця!» Це вже давним давно зрозуміли такі клясичні імперіялісти, якими досі були англійці та французи. Невже ж росіяни — найдурніша нація в світі?..

MODERN HEATING

ОПАЛЕННЯ:

Водяне — Парове — Помпи

Оіл Борнери та направи.

J. KIRICHENKO

945 DUNDAS ST. W. — TORONTO, ONT.

PHONE: EM 8-6602

ПРАПОРИ И МОЛОДЬ, СОНЦЕ И МУЗИКА

Сонце ще тільки но піднялося над деревами столиці, як на «Еліпс» (площа, на якій стоїть пам'ятник Джорджові Вашінґтонові) почали прибувати перші автобуси, позначені сньо-жовтими наліпками. Прибувають і пішоходи. Площа поступово заповнюється людьми. Навколо таблиць з назвами окремих штатів і країн скупчуються люди. Стає все людніше й людніше. Похід мав початися о 10-ій ранку, але народу стільки, що є небезпека спізнення, тому десь о пів на десяту ранку все готове до початку паради.

Порядок усім і всьому дає ціла армія впорядників на чолі з інж. Іваном Скіркою. Його «армія» — українські й американські ветерани. Шикуються прапороносці. Сотні українських синьо-жовтих і американських зоряних прапорів. Сонце заливає площу. Має бути температура коло ста ступенів за Фарангайтом. На небі ні хмариночки.

Раптом загреміли мідяні труби оркестри осередку СУМА ім. Павлушкова з Чікаго. Так, справді загреміли, бо оркестра ж налічує сто музик! Чути якусь команду. Заколихалися прапори — похід на славу Кобзаря України почався...

Описати похід важко — забагато всього тут було. Можна сказати коротко: похід був справді грандіозний. Кольоритність і краса одягів, сотні прапорів, транспарентів, десятки оркестр. Між ними одна негритянська з невеликою групою негрів. Це так негри вирішили подякувати Т. Шевченкові за його щиру любов до їх великого артиста Айрі Олдріджа.

Я належу до оптимістів і завжди вірю в масу еміґрації, у народ, хоч часто-густо сумніваюсь у її проводі. Та те, що я побачив у цьому врочистому поході, перевищило всі мої найоптимістичніші сподівання: молоді й дітей було так багато, що це перевищило всі мої сподівання. Пласт, СУМ, ОДУМ та їх зміна — діти й підлітки. Уся молодь в уніформах своїх організацій, а діти в українських одягах, зі своїми прапорами, оркестрами. Її багато тисяч. Здисциплінованість і порядок — зразкові. Стільки української молоді одночасно і в такому порядку я ще не бачив у своєму житті.

Ці нескінченні, здавалося, колони ішли повз Білий Дім по Пенсилванія авеню, а потім по 23-ій вулиці до пам'ятника. Десятки тисяч мешканців столиці США захоплено оглядали похід і на вулицях, якщо похід десь трошки переривався, було чути їх тривожні запитання: «Уже кінчився? Більше не буде?»

Окремі групи були просто прекрасні. Зокрема група капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка, групи хорів з Філаделфії та Нью-Йорку в чудових костюмах і багато інших.

Коли у поході при відкритті пам'ятника у Вінніпезі демонстранти йшли по 4 особи, то тут ішли по 12 осіб у ряду, а все ж похід продовжувався поверх трьох годин! Поліція оцінює число учасників у самому поході кількістю коло 40 тисяч осіб, а всіх учасників свята — на 100 тисяч!

Поліція і влада міста захоплені походом: зразковий порядок, дисципліна, жодного порушення правил руху на вулицях, жодного інциденту! Поліцаї в парадних уніформах стоять на перехрестях, їдуть мотоциклами та автомобілями і чудово салютують американським та українським прапорам, прикладаючи праву руку до серця, як вони проходять повз них..

Деякі автобуси, наприклад, одумівські з Торонта, опізнилися. Ішовши вулицею і оглядавши похід, я зустрічав групи торонтських одумівців, які поспішають, щоб прилучитись до колон ОДУМ-у. Бачу у молоді величезне зрозуміння обов'язку бути в колоні, збільшити число учасників організованого походу.

Серед учасників походу видно також групи братніх нам поневолених Росією народів — литовців, білорусів, козаків та інших. Вони також зі своїми прапорами.

СХИЛІТЬ ПРАПОРИ В ПОШАНІ!

Площа не переповна, а просто набита людьми. Здається, нема вже й натяку на вільне місце, а колони йдуть і йдуть. Народ стискається, щоб місця вистачило всім, але це вже не допомагає: колони розставляють по бічних вулицях. Вони переповнені теж. 12 година і 30 хвилин — наближається час, коли має відбутись відкриття. Над площею пролітає гелікоптер.

«Айзенгавер!» — чути між народом.

Де сів той геліокоптер, ніхто не бачив, але коло першої години дня крізь тисячні маси народу до трибуни протискається один з визначніших військових і політичних стратегів наших часів, 34-ий президент наймогутнішої держави світу — генерал Двайт Д. Айзенгавер. Він іде в супроводі своєї особистої охорони, дорогу йому прокладають упорядники.

Коли колишній президент США підходить до трибуни, чути команду: «Струнко!» Це українсько-американські ветерани вітають свого командарма. Гремить марш військової американської оркестри, сотні американських і українських прапорів схиляються в пошані перед великим сином США, найвизначнішою людиною на цьому святі. Оклики «Слава!» лунають з тисяч уст. Окремі групи скандують: «Ві лайк Айк! Ві лайк Айк! Ві лайк Айк!» Буря оплесків і вигуків, свист, який може налякати кожного европейця, який не знає того, що американці, вітаючи когось, не лише плещуть у долоні и кричать «Слава», «Браво!» і т. д., а ще до того й свищуть.

Айзенгавер піднімає руки, стискає їх над своєю головою, вітаючи й дякуючи народові. Овація зривається з новою силою. Знову вигуки «Слава Айзенгаверові!», знову з усіх кінців чути скандування: «Ві лайк Айк! Ві лайк Айк! Ві лайк Айк!»

Якби це була не площа під відкритим небом, а хай і найбільша заля, то така овація, здавалось, не тільки зірвала б дах, а й стіни будика розвалила б!

Як і на відкритті пам'ятника у Вінніпезі, так і цього разу я мав справжню приємність сидіти поруч з моїм «релігійним ворогом», із справді приємним мені колегою за фахом — редактором католицької «Нашої Мети» о. Петром Хоминим. Хоч ми мали змогу сісти під самою трибуною, але мушу признатися, що ми свідомо схитрували: сіли трошки далі від трибуни, але під деревом. Справа в тім, що ми обидва лисі. Важко мені сказати, чия лисина більша, але я не маю найменшого сумніву, що моя краща, бо десятки наших читачок мені дуже поважно заявляли, що якби не моя «редакторська лисина», то не були б вони в числі передплатниць «Нових Днів»... Але сонце однаково пече в кожну лисину: і в гарну, і в не таку вже гарну. Так ото, як люди перед нами повставали, то я хоч і встав, а міг бачити лише Айзенгаверові руки над головою. Я тоді стаю на стілець! Сусіди почали кричати, смикати мене. Отець Петро також почав «шикати» на мене:

— Та сядьте вже, бачите ж, що люди протестують!

— Ну й нехай протестують! Вони мають лише вдоволення, а ми з вами маємо працю: що ж я напишу, як навіть обличчя Айзенгавера не побачу?

І коли я зліз зі стільця, то о. Петро мене питає:

— Ну, то як він там?

— Вдоволений по саме нікуди! — відповідаю радісно.

— То добре. Він цього в нас заслужив!

Хто ж він такий, цей Двайт Айзенгавер? Один з найвизначніших полководців світу у Другій світовій війні, головнокомандувач армій союзників у боротьбі з фашистською Німеччиною. Це він заплянував і зреалізував остаточний розгром Німеччини. По розгромі Німеччини Д. Айзенгавер очолює НАТО і на цьому посту виходить у відставку. На домагання своїх друзів з Республіканської партії, головно Генри Кебота Ладжа, він погодився кандидувати на президента й перемагає двічі у виборах, себто дві каденції очолює США. Людина високої освіти й культури, один час він був президентом найбільшого у США Колюмбійського університету.

Айзенгавер — людина поступова, гуманна. Він, за свого президентства чимало зробив, щоб

зменшити дискримінацію негрів, намагався увести державне лікарське забезпечення, а головне — за його урядування введено Тиждень Поневолених Націй. Взагалі він виявив велике зрозуміння і співчуття до поневолених. Тому й не диво, що він без вагання підписав закон про будову пам'ятника у Вашінґтоні і — також без найменшого вагання — погодився відкрити його.

То як же ж його не любити й не вітати?..

«ЗАПОВІТ» НАД СТОЛИЦЕЮ США

Ще до часу прибуття ген. Д. Айзенгавера трибуну заповнили почесні гості. Крім Управи Комітету, яка була в ролі господаря, на трибуні були: митрополит Української Православної Церкви Іван, митрополит Католицької Української Церкви Амброзій, кілька єпископів, президент УНР в екзилі д-р С. Витвицький, 4 конґресмени (Дервінскі, Фіген, Дульскі і Флад), артисти Голлівуду українці Джек Пеленс та Майк Мазуркі (Палагнюк і Мазуркевич) та інші особи.

Майстром церемонії був проф. Л. Добрянський. Він же й розпочав церемонію відкриття, підійшовши до голосника і сказавши лише одне коротке речення: «Пані й панове, американський гимн!» Усі оркестри, а за ними й люди почали співати гимн цієї могутньої країни, яка сьогодні приймає в свої обійми генія українського народу — Тараса Шевченка.

По гимні, слово для молитви надається первоієрархові Католицької Української Церкви у США владиці Амвросієві. По молитві з коротким словом виступає голова Комітету проф. Р. Смаль-Стоцький, після якого проф. Л. Добрянський коротко представляє народові ген. Д. Айзенгавера і просить його до слова. Знову спалахує овація. Д. Айзенгавер говорить спокійно, логічно, переконливо. Народ часто перериває його довготривалими оплесками. Його промова друкується в цьому числі.

По закінченні промови той же проф. Добрянський просить генерала відкрити пам'ятника. Надходить найурочистіша хвилина. Капеля бандуристів і величезний зведений хор починають «Заповіт». Народ приєднується до них і слова «Заповіту» чути з усіх кінців. Недавній президент США потягнув за шнура й покривало пішло вниз, відкриваючи світле й могутнє чоло поета, його плечі, груди... Далі покривало стягують з фігури і п'єдесталу впорядники. Тут же люди розділюють його на шматки й беруть собі на пам'ятку про свою участь у цьому величньому святі вільних українців у вільній країні.

Сталося! Шевченко в Америці відкритий. І закрити його вже не вдасться! Хоч люди змучені спекою, довгими годинами стояння, але радість видно на обличчях — осягнено великого політичного успіху, може, нечуваного й небаченого досі ще успіху українців поза межами України.

По відкритті промовляють усі чотири конґресмени, згадані вище. Промовляють коротко, але гостро, політично. Їх промови часто перериваються схвальними оплесками народу.

Повідомляється, що обидва комішинери Дистрикту Колумбія (столиці США) проголосили день 27 червня українським днем і закликали все населення столиці США приєднатись до українців у їх святкуванні 150-річя Кобзаря України. Це був справді благородний і людяний жест столичної влади. Ці повідомлення також зустрінуто схвальними оплесками.

Після промов конґресменів, виконавчий директор Комітету Йосип Лисогір прочитав (двома мовами) «Пропам'ятну Грамоту», яка буде вмурована у пам'ятник. (Текст її друкуємо в цьому числі).

На закінчення проф. Л. Добрянський дає слово митрополитові УАПЦ Іванові для кінцевої молитви, яку він читає (обома мовами) голосом повним хвилювання.

Кінчилось свято українським національним гимном, який теж виконують усі оркестри, капеля бандуристів ім. Т. Шевченка, хори і весь народ. Усе, що цього дня відбулося на площі, було яскравим і вкрай переконливим доказом правдивости слів нашого гимну: «Ще не вмерла Україна!»

Після гимну почалась дефіляда колон демонстрантів. Демонстранти проходили повз пам'ятник, схиляли перед ним прапори, як знак найбільшої пошани до того, що на ньому зображений: невмирущого генія українського народу, Кобзаря України!

Спочатку ішли діти й молодь, потім старші. Оркестри, чергуючись, весь час грають марші. Люди почали розходитись. Спека вже далася взнаки і найміцнішим. Було дуже багато випадків зомління, але жоден з них не був важким. Комітет подбав про медичні допомогові пункти, хоч великої потреби в них не було. Треба просто дивуватись, що така маса людей майже цілий день вистояла на палючому сонці. Офіційні метереологіні дані передбачали 97 ступнів за Фарангайтом, але коли я о 5-ій годині підійшов до свого готелю, то термометр на ньому показував 103 ступні в тіні. Можливо, на площі, де було менше каменю, температура була на кілька ступнів нижча. Та хоч як пекло сонце, але люди дякували Богові, що не послав того дня дощу. Кожен, хоч і був стомлений, ішов до свого мешкання з приємним почуттям добре виконаного обов'язку.

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ КОНЦЕРТИ

Усіх концертів було чотири. Серію концертів розпочала капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка з Детройту під керуванням Івана Задорожного ще напередодні відкриття пам'ятника — у п'ятницю 25 червня (Констітюшен Голл, 8 год. вечора).

Концерт розпочато «Заповітом». По «Заповіті» виконано літературно-музичний монтаж «Слово Тараса», у якому тексти читали О. Садовий та

І. Самокиш, а солістами в цій частині були: Осип Гошуляк, Ігор Зайферт та Петро Садовий. Другу частину розпочато «Херувімською» Бортнянського (солісти: Г. Попов, Б. Коссар, І. Косиковський), далі виконано «Думу про Нечая» Січинського (соліст — І. Зайферт), «Байду» Г. Хоткевича (солісти: П. Садовий та І. Самокиш), «Грай, бандуро» та «Вставай, народе!» Г. Китастого і ряд інших творів.

Заля виповнена не була, бо більшість народу прибувала в п'ятницю увечорі чи вночі, тому на концерт устигнути не могла. У залі переважала публіка Канади, зокрема з Торонта.

У суботу в тій же залі відбувся перший концерт о 5-ій годині. У концерті взяли участь: студія Йосипа Гірняка дала публіці інсценізацію Олімпії Добровольської Шевченкових «Неофітів» у музичному оформленні Івана Неділського («Псалом новий Господеві» виконав хор «Думка» з Нью-Йорку). Тексти читали: О. Андрейко, М. Глуха, О. Кириченко, Б. Клецор, Л. Крушельницька, С. Луцька, Л. Стебельська, Х. Прокоп і Р. Шуган та Йосип Гірняк і В. Змій.

Мішаний хор виконав кантату «До 50-річчя Т. Шевченка», музика М. Лисенка, текст В. Самійленка, а об'єднані хори Чікаго виконали кантату Стеценка «Шевченкові» та «Сонце заходить» Роздольського. Диригував Ів. Трухлий, соліст Б. Зарицький, акомпаньямент — Ігор Білогруд.

Другий відділ концерту розпочато деклямацією поеми «Юродивий» у перекладі англійською мовою. Деклямував В. Шуст. Після того зведені хори «Грембіта» з Нюарку, «Кобзар» з Філадельфії та об'єднані хори Чікаго (разом коло 300 хористів) виконали в супроводі повної симфоніної оркестри симфонічну поему «Посланіє» А. Рудницького та кантату «Б'ють пороги» М. Лисенка. Солісти: Марія Мурована, Лев Рейнарович та сольо на віолончелі — Доріян Рудницький, а солісти у «Б'ють пороги»: О. Татунчак та Лев Рейнарович. Диригував Антін Рудницький. Чудово прозвучала кантата «Б'ють пороги». До речі, добре, що її виконали на цьому концерті — це добрий поличник російським окупантам, бо ця кантата вже цілі десятиліття заборонена в Україні і сьогодні в Україні є лише одиниці, які її чули взагалі. Не помогла й смерть Сталіна: окупанти лише вдають, що люблять Шевченка й Лисенка, а їх творів смертельно бояться і тихцем вилучають з репертуару. Слідом за своїми господарями вилучають «Б'ють пороги» й комуністи Канади та США.

Другий концерт відбувся теж у цій залі о 8 год. 30 хв. вечора. На цьому концерті повторено «Неофіти» та «До 50-річчя Т. Шевченка». Тоді виступив хор «Дніпро» з Кливленду під керуванням Є. Садовського. Хори «Дніпро» з Кливленду та «Думка» з Нью-Йорку виконали «Молитву» Людкевича, кантату «Шевченкові» Стеценка у фортепіяновому супроводі Марії Грушкевич та Бориса Садовського, а також і цілий ряд інших цікавих творів («Косар», «Хор бранців» тощо). Диригував зведеним хором Є. Садовський.

У цьому концерті ще виступив хор «Думка» з Нью-Йорку під керуванням І. Задорожного, що виконав (у супроводі двох фортепіян) кантату Б. Кудрика «Вибір гетьмана» (на текст Т. Шевченка) та Лисенкову кантату «Б'ють пороги» у супроводі симфонічної оркестри. Солісти: А. Добрянський, Б. Пирожак та І. Зам'ятий.

Четвертий концерт, якщо його так можна назвати, бо він був скорочений, був виступ капелі бандуристів ім. Т. Шевченка на бенкеті. Тут капеля повторила деякі твори, які були виконані на концерті в п'ятницю.

Концерти показали, що всі кращі американські хори солідно опрацювали свою програму, а також виявлено спроможність наших хорів виконувати найскладніші музичні твори. Наше музичне життя в США стоїть на високому рівні.

Чудові речі мистецького слова дає також Театр Шевенкового Слова Йосипа Гірняка та Олімпії Добровольської. Ці два ветерани театрального мистецтва наполегливо працюють з молоддю. За це їм найбільша шана й похвала.

ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ

Фестиваль молоді відбувся о 5-ій годині у велиезній залі «Вашінґтон Колізеум». У фестивалі-концерті взяли участь такі юнацькі організації: Ліга Української Молоді Північної Америки, ОДУМ, Пласт, «Зарево», СУМА, СУСТА, Союз Українсько-Американських Спортових Товариств, ТУСМ ім. Міхновського.

Усе це молодь США й Канади. Разом було понад 1000 учасників. Були оркестри (в т. ч. симфонічна оркестра СУМА з Чікаго), хори, танці, деклямації і т. д. Програма складалася з таких частин: «Слава Тарасові Шевченкові», «Краса України», «Доля України», «Встане Україна» і «Заповіт». «Заповіт» виконували оркестри, усі учасники і вся публіка, між якою було чимало й дорослих людей, а навіть і старших уже віком.

Глядачів — кілька тисяч.

(Закінечення в черговому числі)

Промова Двайта Айзенгавера

34-ГО ПРЕЗИДЕНТА США, ПРИ ВІДКРИТТІ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШІНҐТОНІ В СУБОТУ, 27-ГО ЧЕРВНЯ 1964 РОКУ.

Насамперед дозвольте мені подякувати вам за великодушне прийняття.

Дня 13-го вересня 1960-го року, коли я своїм підписом перетворив у закон ухвалу, яка уповноважувала будову цього пам'ятника, я вірив, що ви влаштуєте

врочистість відкриття, яка відповідала б величі Тараса Шевченка.

Цей день настав і ви прийшли тисячами з усіх частин Сполучених Штатів; ви прийшли з Канади, з Латинської Америки і Европи та навіть з далекої Австралії, щоб вшанувати пам'ять поета, який так вимовно висловив невмирущу рішучість людини боротись за волю та її невгасну віру в кінцеву перемогу.

Цей здвиг любителів волі, щоб віддати салют українському героєві, далеко переходить мої сподівання.

Але його значення не перевищує моєї надії.

Моєю бо надією є, що ваш величний похід від тіні Монументу Вашінґтонові до стіп пам'ятника Тарасові Шевченкові запалить тут новий світовий рух у серцях, умах, словах і ділах людей; безперервний рух, присвячений незалежності та волі всіх народів та всіх поневолених націй в усьому світі.

У моїх юнацьких роках довірочно заповідали, що впродовж життя моєї генерації принципи нашого вільного суспільства стануть відомі всім народам по всіх усюдах та що вони будуть універсально прийняті в світі.

Ця мрія розвіялася.

Упродовж кількох минулих десятиліть сильні люди, які здобули контролю над великими обшарами нашої планети, викпили і заперечили засади волі й людської гідности. Революційні доктрини нашого вільного суспільства ще далекі від універсального застосування на землі. Навпаки, ми бачили протинаступи фашизму і комунізму, здавлення особистих вольностей, запереченням національної незалежности і навіть знищення свободи запитів і дискусії.

Тиранія і гніт сьогодні не різняться від тиранії і гнету за часів Тараса Шевченка.

Сьогодні, як і тоді, тиранія означає зосередження всієї влади в руках елітарної групи, урядового бюра, одної людини. Це значить, що кінцеві рішення, які стосуються кожного аспекту життя, залежать не від самого народу, але від тиранів.

Шевченко зазнав того роду урядових узурпацій, рішень, та він уважав, що він повинен терпіти сам за себе.

Але він чемпіон волі не тільки для себе самого.

Коли він говорив про українську незалежність від російського колоніяльного правління, він ставив у загрозу свою власну волю.

Коли ж він приєднався до братства, ціллю якого було установлення республіканської форми влади в країнах Східньої Европи, його ув'язнено — навіть відібрано йому право вживати олівця й папір, щоб записувати свої думи про волю.

Сьогодні такий самий зразок життя існує в Радянському Союзі та в усіх поневолених країнах. Де тільки при владі є комунізм, там існує накинена контроля думки, вислову і фактично кожної фази людського існування, яку держава забажає опанувати.

Борис ОЛІЙНИК

ТИ – ОКЕАН

Де б я не був, де б я не йшов —
у дивному сяйві
Бачу тебе, і крізь віки чую тебе —
Там, над Дніпром, де на вітрах
піняться трави,
Де на плечах вічних дубів — чаша небес.
Чоло твоє заколосила дума жагуча,
Постать твою не похитнув наступ віків.
Йшов ти до сонця і зупинився на кручі,
І задивився в мудре лице витязь-ріки.
Кобза твоя переплила лету безкраю,
Музу твою час не зманив у катафалк...
Ти — океан! Ми по тобі пісню звіряєм,
Й нас осіняє чиста твоя строфа!

("Літературна Україна". 9. 3. 64. Київ.)

Пам'ятник Шевченкові у Вашінґтоні

Наріжним каменем кожного вільного суспільства є обмежена влада, яка виконує тільки ті завдання, що їх нарід потребує і яких він сам за себе взагалі не може виконати, або не може виконати так, як це належить.

Наша власна країна була створена як суспільство вільне, у щирому переконанні, що де люди вільні, де вони мають право думати, молитись і діяти за своєю волею, — аби тільки не топтати таких самих прав інших людей — там буде швидкий людський поступ.

Ми також віримо, що коли того роду воля буде гарантована універсально, тоді буде мир між усіми націями.

Хоча світ сьогодні поділений між тиранією й волею, ми маємо надію і віримо, що так не залишиться назавжди. Між усіми, що замешкують земну кулю, у кожній поневоленій країні — навіть у самій Росії — тільки горстка творить лиху конспірацію, опановуючи своїх співгромадян силою або ошуканством. Тому що людина інстинктовно бунтується проти уніформованости, вона прагне до волі, до добробуту й до миру. Тим часом, воля кількох осіб заперечує волю мільйонів і воля приголомшена таким станом речей.

Але, не забуваймо вікової правди, що "це також минеться".

У країнах Східньої й Центральної Европи, серед не російських націй СРСР, і в самій Росії — де поезії Шевченка добре відомі — є мільйони позбавлених людських істот, які серйозно бажають права на самовизначення й самоуправління. Його фігура, що стоїть тут, у серці столиці країни, близько амбасад, де її можуть бачити представники майже всіх країн світу, є світлим символом його волелюбности.

Вона промовляє до мільйонів гноблених.

Вона дає їм постійну заохоту боротись безупинну проти комуністичної тиранії, аж доки одного дня, буде досягнена кінцева перемога, що напевно станеться.

Більшість з вас тут сьогодні є українського походження або роду.

Усі з нас, — якщо ми вернемось одну, дві чи десять генерацій назад — знайдемо своє родинне коріння в якійсь іншій нації, на якомусь іншому континенті.

Але сьогодні ми всі стоїмо разом, як американці, з'єднані нашою спільною відданістю системі самоуправління — системі, яка уможливлює нам бути іншими, але взаємозалежними; різними, але нероздільними.

Щоб могти з успіхом принести світові мир з волею і справедливістю, ми мусимо збільшити наші спільні зусилля, щоб люди по всьому світі краще усвідомлювали, що тільки у волі можна знайти правильний шлях до людського поступу, щастя й самовиявлення.

Шевченко жив цією правдою і її навчав.

Відкриваючи цей пам'ятник Великому Українському Поетові 19-го століття, ми заохочуємо сьогоднішніх поетів в Україні, у Східній Европі і в усьому світі включати в їхні поезії прагнення людства до волі, до самовислову, до національної незалежности та до волі для всіх людей.

Якщо б Шевченко жив сьогодні, він був би у першій лінії цього великого змагання.

А тепер я пригадаю слова одного з найбільших синів Америки, Абрагама Лінкольна.

Промовляючи тут якраз сто років тому, він сказав:

"Це не тільки для сьогодні, але й на всі грядучі часи ми повинні для дітей наших увічнити це величне і вільне правління, яким ми втішались усе наше життя".

У тому самому часі, це не тільки на сьогодні, але й на всі грядучі часи ми сьогодні даруємо світові цю фігуру Тараса Шевченка, Кобзаря України, та Борця за Волю, щоб увічнити віру людини в кінцеву перемогу волі.

Безупинною нашою працею та за Божою допомогою одного дня настане нова доба, доба універсального миру з волею і справедливістю для всіх.

Микола ЛІВИЦЬКИЙ
Голова ВО УНРади

Встане Україна!

(Слово на Шевченківському Бенкеті у Вашінґтоні 27 червня 1964)

Пане президенте, вельмишановні пані і панове! Ваші високопреосвященства, достойна громадо, дорогі земляки і землячки!

Я уповноважений — від імени Державного Центру Української Народньої Республіки в екзилі, від президента УНР д-ра Степана Витвицького і від Президії та Виконавчого Органу Української Національної Ради — привітати Вас з великим здобутком українства у вільному світі: з побудовою і посвяченням у столиці чолової держави всього вільного світу, у Вашінґтоні, пам'ятника нашому великому Шевченкові. За довершення цього діла Вам, американські українці, віддасть признання українська історія і майбутні покоління українського народу. Таке ж признання належиться і всьому народові Америки, його парляментариям представникам і урядові — за те, що вони гостинно прийняли у своїй столиці найдостойнішого сина української землі.

Коли ми, українці, з побожною пошаною ставимося до Тараса Шевченка, то цим самим ми підкреслюємо вірність Україні й національним ідеалам українського народу. Бо хоч безумовною правдою є, що Шевченко служив вселюдським ідеалам свободи, справедливости, християнської моралі й міжнароднього братерства, проте не можна собі уявити Шевченка без України, як і України без Шевченка.

У 1912 році, не українець, французький історик Шарль Сеньобос, написав про Україну такі слова: "Ось нація, найбільш гноблена!" Що ж дивного, що Шевченко болів насамперед за свою окрадену батьківщину!

Сьогодні проходять також вшановування пам'яті Шевченка в Україні. Це є доказом того, що ввесь український нарід залишився вірний ідеям Шевченка. Та там, "на нашій, не своїй землі", усі офіційні урочистості проходять під знаком тверджень, ніби ідеї й прагнення Шевченка вже цілком здійснені. Що це не так — про це найліпше знають українці, які перебувають тепер на своїй поневоленій батьківщині.

І власне тому, помиляючи різні розчарування, що їх зазнають українці від сучасної міжнародної політики, власне тому — очі України й українського народу звернені в цей урочистий день не на північ, а до Вашінґтону, де у вільних умовах і без фальшувань вшановується пам'ять Шевченка. Це маємо собі усвідомлювати ми, українці. І ми думаємо, що це знають, належно оцінюють і пороблять відповідні висновки на май-

бутнє господарі цієї великої і шляхетної країни, Сполучених Штатів Америки.

Шевченко пророчо передбачав майбутність. Він говорив: "Возвеличу рабів отих німих". Нині це здійснюється. Бо коли тут, на вільній землі Вашінґтона, споруджено пам'ятника Шевченкові, то цим — в обличчі всього світу — возвеличується не тільки пам'ять українського національного генія. Цим — мертвий фізично, але вічно живий своїм невмирущим духом — Шевченко возвеличує свою Батьківщину-Україну, за яку він боровся і страждав.

З такою ж неминучістю — в цю добу розкріпачення й деколонізації народів усього світу — здійсняться й інші пророцтва Шевченка. Неминуче "встане Україна", Україна Шевченка — без холопа і без пана. Неминуче встане "в своїй хаті своя правда і сила і воля". І неминуче прийде день, коли покласти вінок перед пам'ятником Шевченкові у Вашінґтоні, а потім подякувати американським українцям та Конґресові й урядові цієї країни — прибуде з нашого Києва голова справжнього уряду справжньої народоправної і суверенної української держави.

Вірмо в цю неминучість і нашими діями спричинімось до наближення її здійснення!

Пропам'ятна грамота

(Прочитана під час відкриття пам'ятника Шевченкові та підписана членами Управи Комітету Пам'ятника, має бути вмурована в підставу цього пам'ятника)

НЕХАЙ БУДЕ ВІДОМО ВСІМ ГРЯДУЧИМ ПОКОЛІННЯМ, що цього дня, в суботу 27-го червня 1964 року від народження Христа, 188-го року від проголошення незалежности Сполучених Штатів Америки та 46-го року від часу відновлення самостійної, ні від кого незалежної, соборної і народоправної Української Народньої Республіки, яка, не зважаючи на комуно-московську окупацію, живе й сьогодні в серцях українського народу,

КОЛИ Президентом Сполучених Штатів Америки був Достойний Линдон Б. Джансон,

КОЛИ Первоієрархом Української Католицької Церкви у Сполучених Штатах Америки був Високопреосвященніший Митрополит Амвросій Сенишин,

КОЛИ Первоієрархом Української Православної Церкви у Сполучених Штатів Америки був Високопреосвященніший Митрополит Іван Теодорович,

КОЛИ Президентом Українського Конґресового Комітету Америки був професор д-р Лев Добрянський,

КОЛИ Президентом Наукового Товариства ім. Шевченка був професор д-р Роман Смаль-Стоцький,

КОЛИ Президентом Української Вільної Академії Наук у Сполучених Штатів Америки був професор д-р Олександер Архімович,

КОЛИ волелюбні народи світу зі Сполученими Штатами Америки у проводі — після перемоги над імперіялістичним і народовбивчим нацизмом-фашизмом під час другої війни — були у завзятій холодній війні проти такого ж народовбивчого комуно-московського імперіялізму, не зважаючи на хвилеві коньюктуральні відпруження,

ОТЖЕ ЦЬОГО ДНЯ Достойний Двайт Д. Айзенгавер, 34-ий Президент Сполучених Штатів Америки, у присутности ентузіястичної, багатотисячної маси народу, зокрема представників американського державного, культурного й суспільного життя та представників українських крайових установ із багатьох країн сьогоднішнього вільного світу, особисто відкрив цього Пам'ятника Тарасові Шевченкові, Кобзареві України та вселюдському співцеві волі і справедливости, у 150-річчя з дня його народження.

ЦЕЙ ПАМ'ЯТНИК — присвячений усім тим народам, що подібно, як український нарід, борються проти московського і всякого імперіялізму та самодержавства, за здійснення оспіваних Тарасом Шевченком ідеалів волі, незалежности, справедливости і народоправства для всіх — отже цей Пам'ятник був здвигнений на підставі Публічного Закону 86-749, що його схвалив 86-ий Конґрес і підписав 34-ий Президент Сполучених Статів Америки Двайт Д. Айзенгавер дня 13-го вересня 1960-го року. І далі, цей Пам'ятник — запроєктований і виконаний скульптором Леонідом Молодожаниним — був збудований коштами, що їх покрито із добровільних пожертв понад 50,000 американських громадян, переважно українського роду, а закон про будову цього Пам'ятника здійснив окремо створений для цієї мети Комітет Пам'ятника Шевченкові, заступавши всю двомільйонову громаду американських громадян українського роду.

ДАНО в столичному городі Вашінґтоні цього дня 27-го червня 1964-го року, у 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка.

Цю ГРАМОТУ для майбутніх поколінь, перед умуруванням її в підставу Пам'ятника, потверджуємо своїми власноручними підписами ми, члени Головної Управи Комітету Пам'ятника Шевченкові. (Підписи)

БЕЗПЛАТНО

ЧИСТИМО ФОРНЕСИ

і даємо

безплатну цілорічну обслугу печей

усім нашим відборцям опалової оливи.

Гому користайте з цієї нагоди і замовляйте негайно в нашій фірмі опалову оливу.

Будете мати повне вдоволення та

ПЕРШОРЯДНУ ОБСЛУГУ

DNIPRO Fuel Oil Ldt.

196 Bathurst St.

Телефонуйте:

Удень і вночі: EM 6-6539, EM 6-6530

МОЛИТВА

ЯКОЮ ПЕРВОІЄРАРХ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У США, ВПРЕОСВ. МИТРОПОЛИТ АМБРОЗІЙ СЕНИШИН, Ч. С. В. В., РОЗПОЧАВ УРОЧИСТОСТІ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШІНҐТОНІ

Отче наш, що єси на небі, понад всесвітом і часом, вислухай наші молитви, що линуть до Тебе, Всемогучого Бога й Милосердного Отця.

Нехай святиться Твоє Ім'я, не тільки між вірними, тими людьми, що ніколи не віддалилися від Тебе, але й між тими блудними дітьми, що відреклися Тебе й погордили Твоїм законом. Вчини, Ласкавий Господи, щоб усі наші брати й сестри в Україні могли вільно прославляти Тебе в церквах, школах і в домах, під проводом свого духовенства та ієрархів.

Хай прийде Твоє царство, царство Твоєї любови та Твого миру у всьому світі, а не царство безбожних володарів, ані царство ненависти, роздорів і неволі. Могутнім цього світу дай ласку пізнати Твою відвічну Правду, щоб вони знайшли ключ до розв'язки міжнародніх проблем та встановлення тривалого миру-спокою.

Нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі, бо зберігаючи Твою волю, тобто Твої святі Закони, осягнемо справжнього миру, справедливости і згоди. А що багато людей не виконує Твоєї Святої Волі, немає у світі спокою, згоди ані любови.

Хліб наш щоденний дай нам нині, дай його й нашим братам і сестрам в Україні, щоб могли жити і працювати для Твоєї слави та добра нашого народу. Укажи, Господи, керманичам Американської Держави та керманичам інших держав світу, щоб вони на основі осягів природознавчих наук вживали ядрову енергію не для воєнних цілей та на изищення народів, а для добробуту майбутніх поколінь.

Прости борги наші, як і ми прощаємо виниватцям нашим і дай нам, Вселаскавий Боже, ласку пізнати, у світлі Твоїх Божих Правд, наші недомагання і кволости, які були причиною наших особистих чи народніх невдач, та й допоможи нам вив'язуватися належно зі своїх обов'язків у відношенні до Тебе, нашого Бога, і Батьківщини. Всемогучий Боже, благаємо Тебе, дай згоду і братню любов у нашому народі.

Не введи нас у спокусу, але визволи нас від злого, та просвіти наш розум і дай нам второпність, щоб ми могли розрізнити правду від ложі та йти дорогою Твоїх Заповідей. Милосердний Боже, ми, зібрані на цьому місці, уповаємо, що Твоя доброта переможе сучасне лихо, як сказав Тарас Шевченко:

"Ми віруєм Твоїй силі
І слову живому:
Встане правда, встане воля,
І Тобі Одному
Поклоняться всі язики
Во віки, во віки..."

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ "СЛОВО"

Докія ГУМЕННА

СКАРГА МАЙБУТНЬОМУ

Роман

Ювілейне видання, присвячене 150-літтю Т. Шевченка,

326 стор. Тверда оправа. Ціна — 5 дол.

З незалежних причин ця праця з'являється в світ через 8 років після виходу роману-хроніки "Хрещатий Яр", що є, власне, продовженням роману "Скарга Майбутньому".

Читачів, зацікавлених мати цілість і додати до "Хрещатого Яру" "Скаргу Майбутньому", просимо звернутися на нижче подану адресу не відкладаючи, бо пізніше цієї книжки вже може й не бути: фінансова неспроможність оплати друку та відсутність місця для зберігання видань примусили видати "Скаргу Майбутньому" меншим накладом, ніж "Хрещатий Яр", з тим, щоб книжку відразу ж і розіслати.

Замовлення й оплату слати на адресу:

D. Humenna
c/o The Ukrainian Academy
of Arts & Sciences in the U. S., Inc.
206 W., 100th Str.
New York, N. Y. 10025, USA.

МОЛИТВА

ЯКОЮ ПЕРВОІЄРАРХ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У США, ВПРЕОСВ. МИТРОПОЛИТ ІВАН ТЕОДОРОВИЧ ЗАКІНЧИВ УРОЧИСТОСТІ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШІНҐТОНІ

Во ім'я Отця, і Сина і Святого Духа!

Наш Великий Боже в Тайні Твого Тройцедіяння!

Ти — Отець усього що є. Ти — Отець народів і племен землі. Ти даєш їм "день життя": його світанок, полудень і вечір і відпускаєш їх з буття. Історія землі повна спогадами про племена й народи, що проходили по ній. Ти даєш їм законодавців, їх вождів і їх пророків. Святе Письмо повне оповідань про це.

Ти благословляєш тепер світанок "дня життя" нашому Українському Народові. Ти пробуджуєш тепер його національну самосвідомість. Ти даєш йому тепер пізнавати його потреби, його цілі й путі до них.

На цім світанку дня нашого усвідомленого національного життя Ти послав нам пророка того життя, незабутнього сина нашої землі Тараса Григоровича Шевченка.

Він народився невільником. Ти благословив йому вийти на волю. І він став співцем вікових наших прагнень волі особистої й національної. Ти дав йому Твоє святе надхнення. Він знав чого благати Звиш од Тебе. І він благав: "Скорбящих Радосте, Пошли, пошли мені святеє слово, святої правди голос новий, і слово розумом святим і оживи і просвіти!"

(З поеми "Неофіти")

І Ти, Вічний, дав йому те слово. І промовило воно до нас бурно, хвилюючи нас, кличучи нас. Він став мучеником за те слово і мужньо поніс кару за нього, за слово, що Ти, Вічний, йому дав.

І знав цей син нашого народу, Тарас Шевченко, для чого дане йому це слово і написав од імені Твого, Вічний:

"Воскресну Я, воскресну нині ради їх, людей закованих моїх, убогих, нищих... Возвеличу малих отих рабів німих!"

(З "Подражанія Псальмі 11-ій").

Ми маємо тепер твос слово, Тарасе! Ставлючи пам'ятника тобі у столиці країни нашого з Волі Божої поселення, ми приріка́ємо не забути твого слова, жити ним. Це — слово "світанку дня" нашого національного відродження.

Ставлячи цього пам'ятника тобі, Тарасе, ми хочемо звістити й іншим народам про величні діла Божі, які Бог явив у тобі для нас, Тарасе. Ти знайшов, Тарасе, гідне твого пам'ятника місце в столиці країни волі.

У цю величну мить я, Митрополит Української Православної Церкви в цій країні, в імені Божім благословляю цей пам'ятник, освячую його молитвами всіх тут присутніх, віруючих моєї Церкви і доручаю його Божій, всемогутній Опіці.

Нехай стоїть цей пам'ятник віки незрушимо. Нехай викликає він в нас чуття відданости волі нашого народу, як і нашій державі, що в ній Богом ми оселені.

Нехай голосить цей пам'ятник про великі Діла Божі, що діються з нами, що провадять нас у величність майбутнього нашої Землі — України, нашого Українського Народу на ній, коли він на свободі піде в його путь стежками вірн в Бога, стежками Божих заповідів.

Благословення Твос, Всемогутній Боже, нехай спочине на цім пам'ятнику. Амінь.

Петро ВОЛИНЯК

Онтаріо — країна чудових озер і рік

(Закінчення)

"ТИСЯЧА ОСТРОВІВ"

Це чи не найцікавіша частина Онтаріо, якщо брати до уваги мальовничість краєвидів. Як уже згадувалось, могутня ріка Св. Лаврентія впадає в озеро Онтаріо коло Кінґстону. Та вище від цього міста на ріці є безліч островів — від найменших (кілька квадратних метрів площі) до найбільших — кілька сот акрів. Серединою ріки проходить кордон між Канадою і США і частина островів належать до США. Острови всякі: лісисті, скелясті, з пологими берегами, зі скелястими кручами і т. д. На островах катеджі, будинки і навіть старовинні замки в англійському стилі, які коштують кілька сот тисяч доларів. Є що оглядати! Тим більше, що деякі острови оповиті всякими індійськими леґендарними оповіданнями.

Красу й велич природи, цікаве сполучення води й суходолу описати неможливо — це треба бачити. І бачити не тому, що я ніби морально зобов'язаний хвалити це все — ні, таки чудове наше Онтаріо і мільйони людей щорічно оглядають його красу й велич. Наприклад, один лише Форт Генри щорічно відвідує понад 200 тисяч осіб!

З Форту Генри наш автобус мчить до пристані Гананок. Тут маємо сідати на прогульковий катер, щоб оглянути Тисячу Островів. Цього разу мене спіткала неприємність. Виїздили ж бо ми з Торонта в найбільшу спеку, якої я не дуже долюблю. От я й вирішив: ні теплої білизни, ні светра, ні пальта, ні навіть капелюха не беру! І (який то вже раз у Канаді!) "опікся": на другий день нашого перебування в Кінґстоні повіяв "сіверко", випари з повітря щезли, небо стало чистим, високим і прийшла холоднеча, якої ніяк не можна було сподіватись. Усі мої колеги повитягали светри, пальта, понатягували майже на вуха капелюхи, а я хоч і тішився, що не подібний до відомого чехівського героя ("Какбы чего не вышло"!), синів від холоду. Єдиною радістю було мені те, що я мав собі приємного партнера: редактор "Нашої Мети" о. Петро Хомин теж був легко одягнений і ми благополучно мерзли вдвох...

ВІДПОЧИНОК У БРОКВИЛІ

Проїхавшись по Тисячі Островів, ми вже не вертались до Кінґстону: коли ми пропливли попід грандіозним Мостом Тисячі Островів, що сполучає Канаду і США, то пристали до берега у відпочинковому селищі, де нас чекав автобус і авта фотографів та "круйзер" почесного супровідника капраля Т. А. Ґрайґера. Трошки обігрівшись на березі, сіли в автобус і поїхали в Броквил, де мали обідати, відпочити й заночувати.

Я вже бував у Броквилі, коли їздив в Оттаву чи в Монтреаль, але ніколи не бачив самого міста — лиш кусочок його, коло станції, тому не дуже то тішився зупинкою в ньому. Виявилось, що це чудове містечко. Тим більше, що вже не лише, не було холодно, а й гаряче, і я знову вирішив, що пальто й капелюх були мені зовсім зайвими.

Зупинились ми в найкращому й найбільшому готелі "Скайлайн". Якось знову сталося так, що я був "приписаний" до двох кімнат: з редактором гетьманської "Батьківщини" М. Королишином і з редактором бандерівського "Гомону України". Отож я мав вибір: гетьманці чи бандерівці? Вирішив, що хоч д-р Богдан Стебельський і є найкращим і найсимпатичнішим бандерівцем під сонцем, а все таки ред. М. Королишин мені "більший родич", бо я ж у душі

більший "безпартійний монархіст", ніж бандерівець.

Якщо ви глянете на місцевість з 5 чи 6 поверху готелю "Скайлайн", то вам важко буде повірити, що "Канада — американський Сибір". Якщо в Сибіру стільки простору, таке ж високе небо, такий хороший вітерець і таке ж чисте повітря, то Сибір — благословенний край!

У Броквилі нас теж гарно приймали. Обід справді королівський. Усе, що належиться до порядного обіду, було також у такій кількості, що ніхто того осилити не міг, хочби як старався. Ми з ред. Королишиним пішли оглянути місто і дещо купити собі "приватно", щоб було "в запасі". І добре зробили, бо в Оттаві ми мали мало часу і всі наші запаси пішли там за дуже короткий час. Інші ж редактори використали час на п'ятимильну прогулянку пішки в товаристві гарних жінок.

Гостили нас тут редактори місцевої газети, міська управа, міська торговельна рада, туристичне бюро. Приймали щиро, гарно, тепло.

МОРІСБУРҐ — КОРНВАЛ

Другого дня рано, поснідавши, ми попрощались із Броквилом і поїхали в міста Морісбурґ та Корнвал, щоб оглянути Аппер Кенада Вілледж (Село Верхньої Канади), парки в заплаві ріки Св. Лаврентія й велику гідроелектростанцію на р. Св. Лаврентія в Корнвалі.

Аппер Кенада Вілледж — чимале село-музей. У ньому збережено багато чого ще з часів перших поселень, себто з 1783 р. Тут і старовинні будови перших поселенців з їх немудрим опаленням, меблями, посудом і т. д.; тут і старий млин, що працює й сьогодні, і старовинні пекарні, які "старим способом" випікають чудовий запашний хліб; тут і стара церква, коршма, школа, будинок і кабінет лікаря; тут і старовинний віз, якого тягнуть "старовинні" воли чи коні, і "старовинні" тини навіть.

Усе це чудово збережено, доглянуто. У хатах топиться в печах, і коли увійдете в таку хату, то пахне димом. У кожному будинку туристичні провідники, переважно жінки, одягнені в стилі "100 літ тому", пояснюють кожен об'єкт.

Дехто думає, що це просто збережене старе село столітньої чи й стоп'ятдесятлітньої давности, хоч фактично все це побудовано штучно. Історія дуже проста. Коли на р. Св. Лаврентія запроєктували будову гідроелекростанції, то цілий ряд місцевостей мало бути затоплено водою. Уряд Онтаріо на чолі з тодішнім прем'єром Л. Фростом вирішив упорядкувати долину ріки. Так у 1955 р. було створено Комісію Розвитку Долини р. Св. Лаврентія. У цій комісії і зродився плян перенести старі будови з їх устаткуванням із затоплюваних дільниць в одне місце і створити село-музей. Так і зробили. Чого бракувало, то додавали з інших частин сх. Онтаріо. Так побудовано чудове село-музей, яке притягає сотні тисяч туристів і виконує велику культурну працю.

Вражає факт, що найбіднішим будинком у цьому селі є будинок вчителя і одночасно школа. Туристи мають нагоду побачити поступ Канади за 100 з лишнім років: сьогодні найбагатшими і найкращими будинками є школи. Тепер модерна школа в Канаді — справжній палац!

У цьому ж селі-музеї нас угостили обідом у "старому стилі", у старому ж готелі. Обслуга теж "стара" — молоді дівчата, переважно студентки, в старовинних одягах. Та найкраще, що там було, то це свіжий, ще теплий пшеничний разовий хліб без усякої хемії, яка чудову канадську пшеницю перетворює в найгірший у світі хліб. Якщо Канада зробила поважний поступ у ділянці освіти, то в ділянці харчування вона стоїть у числі найдикіших примітивів. Справді бо, якщо штучно підбілюється мука, а потім штучно підчорнюється хліб з неї, якщо підсолоджується молоко, фарбується і "підсилюється" хемією масло, якщо врешті, фарбуються черешні, то вже хвалити працю міністра охорони здоров'я нема за що. Нема нещаснішої людини від канадця: він ні разу в своїому житті не пробував справжнього масла. То й не дивуйтесь, що я, наприклад, при першій змозі їду на фарму нашого передплатника п. Строчука, беру пару ґалонів сметани без усякої хемії і роблю з неї масло. Хотів би ним колись почастувати міністра здоров'я Канади...

У цьому ж районі понад рікою Св. Лаврентія і навіть на островах розташовано цілий ряд парків. Деякі з них досить великі: Вудлендс Парк займає площу 1300 акрів. Усі вони пристосовані для відвідування туристів: тут є де поставити шатро, тут знайдете столи для їди, словом можете вигідно жити серед природи, викупатись, вигрітись на сонці, половити рибу і т. д.

Показали нам і гідроелектростанцію в Корнвалі. Модерний величезний будинок, не дуже то гарний зовні, але чудовий у середині. Величезні світлі залі, кімнати. У залі на найвищому поверсі на одній із внутрішніх стін — модерна картина канадського абстракціоніста Г. Тавна. Читачі, звичайно, хочуть, щоб я сказав, що то за картина, але я сказав, уже, що вона абстракціоністська, тобто, — ніяка. Або яка хочете. Можете "побачити" на ній або нічого, або все, що вам заманеться.

Треба признати, що туристична служба в Канаді, зокрема в Онтаріо, ідеальна: провідники, а особливо провідниці, просто зразкові. Але тут вони іспиту не склали: їм, як нормальним людям, хотілося пояснити, що на цій картині "зображено" і ріку Св. Лаврентія, і греблю на ній, і турбіни, і світле майбутнє Канади і т. д. Це

таки свідчить, що в мистецтві туристичні провідники Канади таки не розуміють нічого, бо як правдиво зазначив д-р Б. Стебельський у "Гомоні України", не можна шукати чогось там, де нічого нема. Та й не може бути, бо суть абстракціонізму саме в цьому "ніщо" і "все" й полягає.

Кинув я оком на картину та й повернувся до вікна і любуюсь величньою рікою, сонцем, чудовою перспективою краєвиду. Підходить до мене один з інженерів і питає:

— За вікном краща картина, правда?

— Я думаю, що так. Бодай мені.

— Мені теж... — відповідає з посмішкою.

З таким же успіхом, як ви бачите на цій картині греблю й "майбутнє Канади", можете побачити на ній і крокодила, і працівників міністерства охорони здоров'я, що їдять "ватяний" хліб з фарбованим маслом, і фарбовані черешні замість очей у маляра-абстракціоніста, а також автомобіль майбутнього, який урухомлюється електрикою з "Сант Лавренс Повер" у Корнвалі, яка передається без дротів, а просто повітрям... На картині чудово зображено дві абстрактні жаби на цьому автомобілі майбутнього, які сидять спереду і своїми очами освічують шлях водієві. А замість сирени поперед нього летить модерне порося (замість пропелера — хвостик!) і "симфонить" абстрактні мелодії... Багато чого на цій картині можна побачити. Треба лише вміти бачити. Я вмію, то й щасливий.

Коштує картина мало — лише десять тисяч долярів...

Дівчина, яка роздавала довідкову літературу, тривожно звернула мою увагу на факт, що я "забув" узяти собі на пам'ятку фото цієї картини. Коли ж я сказав, що не хочу фота з неї, то вона не лише здивувалась, а майже образилась.

Поза ним, станція робить справді імпозантне враження. Коштує вона 600 мільйонів долярів. Офіційно була відкрита у вересні 1958 року. Має 16 турбін: 8 канадських і 8 американських (з американського боку). Максимальна потужність її величезна — 1.880.000 кіловат. Щоб читачі уявляли, що це означає, то пригадаю, що Дніпрельстан (у Запоріжжі), збудований у 1932 р. і був тоді найпотужнішою гідроелектростанцією Европи, дає тепер лише 650 тисяч кіловат, Кахівська гідроелектростанція, збудована в 1955 рці, має потужність 312 тисяч квт., а Кременчуцька, збудована в 1959 р., — 625 тисяч квт. Отже, усі три діючі сьогодні гідроелектростанції на Дніпрі, дають значно менше струму, ніж гідроелектростанція в Корнвалі. Тільки після закінчення будов електростанцій під Києвом та Каневом, які вже розпочаті, усі п'ять гідроелектростанцій на Дніпрі перевищать своєю потужністю станцію на ріці Св. Лаврентія.

Справді, є на що подивитись!

ЇДЕМО В СТОЛИЦЮ...

До Оттави їхали весело. Дехто з редакторів перебільшує ту веселість, але все таки настрій був бадьорий. Зупинились перед готелем Шато Лур'є. Керівник групи п. А. Венн, який опередив нас трохи, вже стояв коло автобуса і тримав у руках паку конвертів з ключами до кімнат, у яких ми мали розміститись. Цього разу я вже слізно прохав редактора "Гомону України" д-ра Б. Стебельського, щоб він цього разу зробив політичну унію з гетьманцями, себто, щоб обмінявся зі мною кімнатами: пішов на моє місце з ред. "Батьківщини" М. Королишиним, а мені дав свою кімнату (Б. Стебельський лишився "не паристим", тому був у кімнаті сам), бо я матиму гостей, то мені неприємно було б перевести ніч ще й п. Королишинові.

Обидва мої колеги були вирозумілі й погодились на обмін без вагань і торгів. Я вскочив у кімнату й почав телефонувати й до авторів і читачів. Заявив, що маю лише один вечір, вірніш пів вечора, бо має ж бути ще офіційна й дуже важлива вечеря. Ні до кого зайти не вдасться, бо хотів би бачити багатьох, а часу нема, тому, мовляв, не будьте гордими, забирайте своїх жінок і їдьте до мене в готель.

Між усіма офіційними вечерями в Оттаві ця для мене була й найдовша, і найнудніша, бо мене ж у моїй кімнаті вже чекає справді гарне й приємне товариство, а я мушу вислуховувати довгі промови. А слухати було що! Обід для нас улаштувала управа міста. Сама широковідома голова міста — пані Шарльотта Літтон, яка вже довгі роки головує в столиці (на злість багатьом чоловікам, які безсилі перемогти її у виборах!),

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ОПАЛОВА ФІРМА

& Service Station

Future Fuel Oil Ltd.

945 Bloor St. West — Toronto, Ont.

24-ГОДИННА

СОЛІДНА

І СКОРА ОБСЛУГА.

Чищення і направа форнесів безплатна.

Скористайте з доброї нагоди і замовляйте оливу в нас.

Наші телефони:

Телефон бюра: LE 6-3551 Уночі: RO 2-9494

на обіді не була — її заступала контролерка, дуже мила й гарненька невеличкого росту жіночка пані Еллен Веббер. Крім неї, на вечері було ще понад 20 осіб відповідальних працівників міста (контролери, радні тощо), включно з директором Оттавського туристичного бюра п. Джеральдом М. Гельдертом. Були й видавці місцевих щоденників, і навіть два представники РСМП.

Було чимало промов, одна з них дуже не сподобалась ред. Б. Стебельському і він був у дуже войовничому настрої. Я ж був іншої думки про ту промову і намагався переконати колегу Стебельського, що на жінок (та ще й на гарних, та ще й на господинь дому!) гніватись гріх. Не думаю, що я його переконав, але його гнів скоро пройшов, а читаючи його репортаж у "Гомоні України" бачу, що йому вже все "переболіло", бо репортаж його справді приємний, написаний у цілком погідному настрої.

Дуже цікавою була промова "Містера Кенада" — Джона Фіфера, який очолює комісію по підготові відзначення 100-ліття Канади. Він особливо підкреслював, що етнічні групи Канади мають відіграти в цих святкуваннях визначну ролю.

По вечері я негайно пішов до своїх гостей, а більшість редакторів ще продовжували розмови (звичайно зі склянкою в руках!) з господарями міста.

Приймав я своїх гостей погано, бо, поперше, не мав часу зробити відповідні закупи, подруге, кімната моя була абсолютно замала, щоб у ній вигідно почувались поверх десятка осіб. Були в тій кімнаті відомий нашим читачам наш автор і автор двох наших підручників з граматики Дмитро Кислиця з дружиною, добре також відомий нашим читачам Ростислав Василенко, колишній український артист, а тепер добрий канадський учитель гайскул (середня школа), також з дружиною, також добре відомий нашим читачам архітект Юрій Кодак, за проєктом якого збудовано кілька найкращих церков у Канаді і навіть у США, теж з дружиною. Був ще, може, менше відомий нашим читачам, але дуже важливий й не менш приємний чоловік п. Степан Яворський, що працює у відділі преси Міністерства Громадянства та Імміграції. С. Яворський читає саме поважніші українські часописи, робить з того відповідні виписи, а часом і повністю перекладає цілі статті. Ці матеріяли йдуть до прем'єра й міністрів та до інших відповідальних осіб, які до речі, завжди цікавляться думкою етнічної преси про прерізні справи з громадського й політичного життя Канади. Уряд для цього передплачує усі провідні часописи, які видаються в Канаді не французькою й не англійською мовами. Передплачує всі часописи й таке ж саме міністерство уряду провінції Онтаріо. Тут можна зробити цікаве порівняння з державною системою "буржуазної" Канади і "робітничо-селянської" державною системою СРСР: у Канаді уряд — найкращий друг національної преси, її будівничий, а в СРСР уряд найбільший ворог національої преси. Мало того, національна преса поза так званими національними республіками не існує взагалі. Так, наприклад, в Росії, Казакстані, Киргизії, Узбекстані тощо, — де навіть за офіційним переписом 1959 р. є українців 5.129.000, а коли брати до уваги попередні переписи і рух населення, то їх мало б бути найменше 10-12 мільйонів! — нема жодного українського часопису. У Канаді ж на яких 500 тисяч українців є десятки українських часописів! А скажи, що в СРСР панують російські імперіялісти-народовбивці, то ще й сердяться!

Пан Яворський також був з дружиною, але пані Кіра, на жаль усього нашого товариства, мусіла скоро відійти до дітей, яких треба було вкладати спати.

Бракувало ще одного симпатичного чоловіка і одної милої жінки. До того чоловіка я не міг дотелефонуватись вчасно, а та мила жінка поставила ультиматум: не піду, ідіть до нас, телефон у нас є і потелефонуєте, мовляв, до всіх, до кого лише захочете... Так ми й не побачились! А мені й шкода!

До цього милого товариства треба ще додати моїх партійних союзників: редактора "Гомону України" Б. Стебельського і редактора "Батьківщини" М. Королишина, які пізніше долучились до нашої компанії.

Ліг я тоді спати о 3-ій ранку, а о 8-ій ранку уже мусів бути на сніданку, після якого вся наша група поїхала оглядати Оттаву. Перед тим ми заїхали в будинок Комісії Розбудови Столиці (Нашенел Кепітал Комішен), де нас ознайомили зі схемами розбудови столиці. Вони просто грандіозні. Якщо всі ті пляни здійсняться, то Оттава буде чи не найцікавішою столицею світу.

Ця Комісія плянує з об'єднання міст Оттави й Гуллу (у провінції Квебек) та з 70-ма іншими малими містами й селищами, що разом становить територію в 1800 кв. миль, зробити зразкову щодо краси й вигод для людини столицю держави. Понад рікою Оттавою буде створена зелена смуга парків площею 7.500 акрів і довжиною на яких 36 миль. Будуть створені ділянки хмаросягів і вигідних для життя й праці гарних будинків. Цілі райони старих будов уже тепер зносяться й забудовуються за новим пляном.

Державні будинки будуть розміщені в різних частинах нового міста. Ми колись присвятимо Оттаві спеціяльного нариса, сьогодні ж обмежимося лише вищесказаним та фотами, три з яких були в попередньому числі, а одне в цьому.

Інформував нас про це все, а також і їздив з нами по цікавіших районах Оттави один із заступників директора Комісії п. Лендрю. День був невдалий — зранку йшов дощ. Застукав він нас у парку Королівської Кінної Поліції, де ми

любувались ритмічними рухами чудових коней, які виконували різні вправи під музику. Та на полудень розпогодилось. Коли ми десь о 12-ій дня заходили до затишного китайського ресторану над берегом ріки, то Оттава вже купалась у розкішному весняному сонці.

ДОЗВОЛЬТЕ ВІДПОЧИТИ!

Як читач бачить, то ми всі мусіли потомитись — темп нашої подорожі був якщо не американський, то у всякому разі канадський. Жодної вільної години ми не мали. Хіба на сон. Відчувалася втома й притуплялася гострота вражень. Пан Венн і керівники нашого клюбу, мабуть передбачали це, тому з Оттави ми поїхали в напрямі міста Беріс Бей. Керівники прогулянки заплянували "спокійну ніч" у відпочинковій оселі "Картузи".

Та по дорозі до "Картуз" ми проїздили повз католицький костьол на високому горбі (взагалі, вся місцевість там була гориста). Костьол стояв над самим шляхом у невеличкому селищі Вільно. Редактор білоруського місячника п. Хмара пояснює мені історію назви селища. Тут живуть, не поляки, а кашуби. Кашуби — одне з найстарших слов'янських племен, західньої їх вітки у Сх. Померії на захід від нижньої течії Вісли. Кашуби були підкорені поляками лише в кінці 10 століття, але вже з 14 століття кашуби були підкорені німецьким Тевтонським орденом. Аж по Другій світовій війні кашуби опинилися під Польщею (від 1944 р.).

Поляки вважають кашубів "етнографічною польською групою", але навіть УРЕ признає, що кашуби зберегли свої "самобутні риси" у "типах жител, в одязі, їжі, звичаях, мистецтві". Звичайно, що ці всі "самобутні риси" і є ознаками нації. Але УРЕ вже твердить, що їх "мова — ка-

"Водограєвий двір" — типовий зразок плянування Оттави в районі Воріт Конфедерації. Зліва видно частину будинка сера Александра Кемпбела, у якому міститься Міністерство Пошти. На задньому пляні: будинок сера Чарлза Таппера, найбільший будинок Федерального Уряду в Оттаві. У ньому розміщені міністерство Громадських Робіт та Міністерство Рибальства.

шубський діялект польської мови". Словом, якщо злиття націй, то вже "по всіх фронтах". Звичайно, що вже недалекий той час, що й польська мова стане "польським діялектом" російської мови... Даремно дехто тішиться!

Наскільки щедро російські більшовики доби Микити Хрущова творять з мов, які ще в добу розквіту сталінізму офіційно вважалися самостійними мовами, видно з цього твердження УРЕ, бо ще в 1932 р. покійний академік Михайло Якович Калинович (тоді ще тільки професор) у своїх лекціях із курсу загального мовознавства виразно зараховував кашубську мову до групи західньослов'янськи мов (польська, словацька, чеська, кашубська) і діялектом її не вважав, як, до речі, і вся лінгвістична наука світу. "Прогрес" російських комуністичних імперіялістів, як бачимо, великий!

Та вернемось до назви Вільно. Редактор Хмара виявив, що першим ксьондзом тут був поляк з Вільна. Він і порадив назвати селище Вільно. Кашуби погодились, але не вважають себе поляками й досі, хоч живуть тут ще з 1856 р. У цій окрузі до провінційного парляменту Онтаріо обрано послом кашуба П. Якубського, який, як запевняють наші редактори, що знають добре польську мову, не володіє нею добре, хоч і каже, що він поляк.

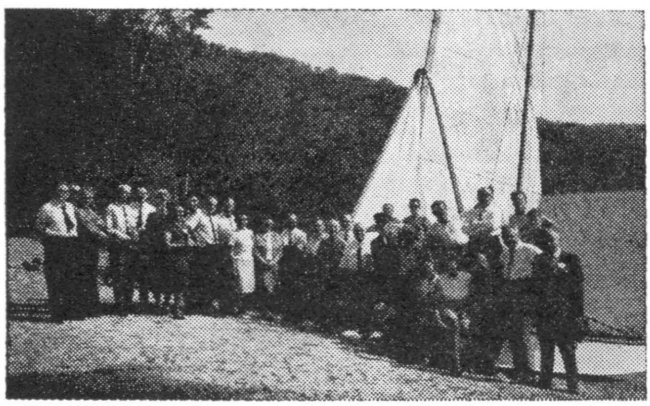

Наша група на березі озера в "Картузах".

Сам костьол дуже простої будови (у "стилі німецької великої шопи"), хоч вигідно розташований на горі над шляхом і робить гарне враження. У середині він просто гнітить людину своєю, здається, просто "навмисною простотою" і відсутністю найменшого бажання краси й затишку.

Оглянувши костьол, ми помчали в напрямі Беріс Бей. Дорога хвиляста й горбиста. З обох боків її гарні поля, фарми. А ось і Беріс Бей. Зупиняємось на короткий час і виїжджаємо з міста на сільську дорогу, яка скоро входить у справжній канадський праліс, звивається в ньому гадюкою, автобуса підкидає все вище й вище по вибоях і камінних. Дорога настільки вузька і звивиста, що довжелезний і височезний автобус з великим трудом "осилює" її. Почались нарікання: і чого нас сюди тягнуть? Врешті вирвались з пралісу. Перед нами засиніло небо, а ще за пару хвилин биснуло плесо озера. Чиста галявина, а на ній коло озера — двоповерховий будинок і ще кілька "кабін" збоку. Це й були "Картузи" — відпочинкова оселя заслуженого канадського літуна польського роду п. Жураковського, який зустрічав нас з своєю дружиною на веранді будинку.

Тут ми вечеряли, потім хто пив і танцював, а хто, як, наприклад, я з редактором "Батьківщини" М. Королишином, поплавали на човні по озері, дехто пішов на прохід.

Цього разу я спав в одній кімнаті з редактором "Нашої Мети" о. П. Хоминим, який "зрадив" редактора "Вільного Слова" д-ра С. Росоху, бо "він пізно приходить, починає розповідати свої пригоди, або співати і я ніколи не висипляюсь..." Не дуже то приємно було о. Петрові й зі мною, бо я хоч і прийшов трохи раніше, ніж п. Росоха, і свої пригоди тримав у таємниці, а тим більше не співав, але як казав мені другого дня о. Петро, "дуже смачно хропів", як справжній центровик, і він таки не виспався. Правда, признався, що моє хропіння було значно приємніше від співу редактора "Вільного Слова". А оскільки о. Петро за мене старший, розумніший, порядніший і взагалі кращий, то мушу йому вірити, хоч і як мені неприємно применшувати музичні здібності редактора "Вільного Слова", з яким ми здавна живемо, як брати...

АЛГОНКВІН ПАРК — НАЙБІЛЬШИЙ ЗАПОВІДНИК ОНТАРІО

Знаєте, що це за парк? Сумніваюсь! Його площа — три тисячі квадратних миль! Назва походить від назви індійського племені. Це кусок первісної незайманої ще Канади. Тільки коло великого шляху ч. 60 по берегах озер і річок бачите сліди цивілізації: невеличкі оселі відпочинкового типу, площі для таборування, купання тощо, будинки лісничих, музей і т. д. До центру ж заповідника, а тим більше на його північ можна добратися лише на гідропляні чи малим човном.

В одному з таких місць ми полуднували. То був чудовий ресторан у лісі над річкою й над шляхом. Дирекція парку була повідомлена про наш приїзд і її співпрацівники зустріли нас відразу за брамою парку. Запропонували свої авта, щоб повезти нас хоч трохи в ліс. Цікава ця північна лісова рослинність — в українських лісах того не побачиш, хіба що десь на далекому Поліссі, у якому я не бував. Я зриваю лісові квіточки, пакую їх з картками в конверти і шлю деяким читачкам.

Тут мене чарує все без винятку! Найбільше мене тішить високе, високе небо, свіже й

сухе повітря, за яким не може не тужити кожен торонтянин, і сонце, сонце! Здається, воно просто бринить у повітрі.

Ось уривок з довідника про заповідник:

"...Тут, зовсім недалеко від залюднених центрів Південного Онтаріо, лунає серед вечірньої тиші на озері крик підполярної гагари, силует самотньої смереки височить у світлі заходячого сонця, лісовий звір нюшить повітря і бобер протинає хвилясту смугу впоперек спокійного водного плеса. Риба підкидається, лисиця бреше, а ширококрилий яструб квилить, ширяючи понад зеленошатими просторами землі. Бурундук (чіпманк) з піднятим хвостом перебігає дорогу і поринає в гущавину лісових хащів. Тут і там у лісі потоки сонячного світла вриваються на галявини і освітлюють килими чорниць. Чорний крук, крякаючи на галузі високої жовтої берези зорить за гущавиною кленового листя, з якої пробиваються місцями струнке вершки ялин і сосон. Це такий Алгонквін Парк".

Я до цього хіба додам: усе це правда! І якщо ви не побували в цьому заповіднику, то ви не уявляєте собі Канади — хорошої й безмежно великої Канади, у якій справді людині легко й вільно дихається.

На цьому мої мандри кінчаються. Ще в "Картузах" я вирішив, що мушу перервати свою подорож. У мене ж, як у того цигана: роботи-діла, аж голова вся біла... Тим більше, що я не смів опізнитись з червневим числом, бо треба ж їхати у Вашінгтон. Перед тим я їздив у Нью-Йорк, на з'їзд ОУРДП, куди мене запросили як редактора. Отож, протягом двох з половиною місяців у мене цілих три тижні пішло на поїздки. А для такого "капіталіста", як я, який сам усе робить, це вже занадто велика розкіш. Тому ще в "Картузах" заявив керівникові групи п. Веннові, що десь у Мідлянді чи в Орілії я пересяду на автобуса компанії "Сіра Собака" й поїду собі додому. Тим більше, що в Мідлянді я вже бував, коло Гвелфу відбував річний контракт на фармі, як тільки ступив на канадську землю, у Ніягара Фаллсі також уже бував не раз, себто досить добре вже обізнаний з Південним Онтаріо.

Пан Венн в Алгонквін Парку раптом заявляє мені:

— Петро, оскільки тобі треба додому, то ми з тобою полетимо в Мідлянд. Тим більше, що ще один мадярський редактор теж хоче додому...

— Ну, — думаю собі, — оце вскочив!

Справ в тім, що я, вперше ступивши на канадську територію, вирішив ніколи не сідати на літака. Регочете? Кпите? То й регочіться собі на здоров'ячко! Признаюсь, що боюсь, бо життя ж таке гарне, сонця багато, місця під ним мені завжди вистачає і я ніколи тісноти не відчуваю, щоб мусів аж душити когось... Якщо ж хтось пробує мене душити, то я собі таких "братів во Христі" порозсуваю трохи ліктями і мені знову добре. То чого б я не боявся вмирати? Не хочу вмирати і крапка!

А міркував я собі завжди так: Леніна пережив, Сталіна з Єжовим також пережив, Гітлера з усіма його гицлями теж пересидів, то хіба ж після всіх цих "приємностей" не було б найбільшою глупотою падати з якогось дурного літака?..

Не думайте, що я зрадив свою засаду. Ні, навряд, чи ще колись полечу, але цього разу я вирішив так: воно правда, що падати з дурного літака, щоб тільки доказати, що ти герой, украй нерозумно, але й кортить політати хоч раз у житті! Лечу, ну його к Аллаху!

Летимо п'ятеро: літун, п. Венн, редакторка німецького часопису, мадярський редактор і я, смиренний і ніжний та лагідний, як янгол, редактор "Нових Днів". Моя симпатична супутниця, довідавшись, що я вперше сідаю на літака, заявила, що сідає лише ззаду мене і запобігливо запропонувала мені паперову торбинку, щоб на випадок якщо мене "знудить від поганого краєвиду", — я міг свою "нудьгу" "скласти в паперову бегу"...

Летілось гарно. Ніщо мене не нудило, як і завжди. Летіли годину й 10 хвилин. Швидкість, як для літака, мізерна — 110—120 миль на годину. Сіли на озері в Мідлянді, а через яких 15-20 хвилин я й мій мадярський колега вже сиділи на "Сірій Сабаці" і мчали в Торонто. Німкеня й п. Венн чекали собі на всю нашу групу, яка мала приїхати аж під вечір...

Висновки? Політичні, бо я ж політичний емігрант. Мушу порівняти: "Всесоюзну Тюрму Народів" з Канадою. Скільки в Канаді великих можливостей для звичайної, але енергійної і бодай середньо здібної людини! Скільки можливостей скористати з благ природи і справжньої демократії, а одночасно скільки нагод мати добру й приємну працю хочби в ділянці туристики, яка в Канаді є важливою економічною ділянкою! А наші люди в цю ділянку не дуже то "заглядають".

Один літератор з України у розмові раз сказав мені "У вас тут усе контролюється доляром. Навіть ввічливість!"

Правда. Але чи це погано? Чи не краще мати ввічливість й ідеальну обслугу, яка контролюється моїм власним доляром, ніж бідність, хамство, — а раніш, то й тюрми чи заслання або навіть куля в потилицю! — контрольовані мертвою доктриною, заради якої вже накладено гори трупів і знищено життя мільйонів людей? А це ж ще не кінець!

Подорож редакторів етнічної преси по Онтаріо була для нас доброю лекцією, бо не всі ми можемо об'їздити всю цю величезну провінцію. Ця подорож була й великою приємністю. Культура обслуги, гостинність і щирість та тепло, з якими нас зустрічали по всій провінції перевищили й найкращі сподівання. Деякі скептики можуть сказати: "Пхе, уряд вас просто ку-

пує!" Ні, панове скептики: уряд нас тільки докладно й культурно інформує, він нас уводить у життя в новій для нас країні, у якій є справжня воля людині і воля народам. І каже: ця гарна й багата та вільна країна належить тобі. Якщо ти її ще поліпшиш, то буде тобі ще краще, ніж є тепер.

Чи були між нами цікаві редактори з інших національних груп? Були. Вартий уваги п. Бубенко — редактор німецької газети "Торонтонер Цайтунг". Він усім каже, що він український козак з походження. Його предки опинились у Німеччині ще за часів гетьмана Мазепи. Він уже української мови не знає (розмовляє вільно попольському). Дружина — українка, а дочка вийшла заміж за українця і редактор Бубенко тішиться, що його рід через онуків цілком повернувся до рідного українського кореня. За часів Гітлера він мав чималі клопоти через своє прізвище.

З п. Бубенком завжди приємно зустрітись і порозмовляти. Здається, що ми з ним удвох були найкремезніші, і найміцніші у всій групі. Бодай ніколи не стогнали.

Хочу ще також познайомити наших читачів з доктором Йосипом Кіршбавмом. Д-р Кіршбавм — словак, редактор "Канадського Словака". Прибув до Канади 15 літ тому і відразу був атакований "чехо-словаками". Я не маю нічого проти чехів і словаків, але як я чую обвинувачення когось "у семи смертних гріхах" лише тому, що він не хоче бути "чехо-словаком", а лише чехом чи словаком, то мене нудить.

Д-р Йосип Кіршбаум

Чеський часопис "Наше Гласи" обвинуватив д-ра Кіршбавма у фашизмі, націоналізмі і т. д. Цю справу підхопив жидівський часопис "Кенедіян Джуїш Ньюс" (Вінніпег) і обвинуватив д-ра Кіршбавма в антисемітизмі. Справа в тім, що в 1939-40 р. р. д-р Кіршбавм був ген. секретарем націоналістичної словацької партії, яку очолював відомий д-р Глинка. Від 1940 р. д-р Кіршбавм був на дипломатичній службі, перебував поза Словаччиною і, звичайно, за ніякі вивози і знищення жидів відповідати не міг.

Однак справа набрала всеканадського скандалу, бо статті з жидівської газети передрукували всі три великі англомовні щоденники в Торонті, хоч, правда, вони дали слово для оборони й п. Кіршбавмові.

Кінчилось усе перемогою д-ра Кіршбавма: "Кенедіян Джуїш Ньюс" і всі інші часописи відкликали всі обвинувачення, вибачились, як кажуть, "на всі 100%", покрили видатки і т. д.

Д-р Й. Кіршбавм є членом управи Клюбу Етнічної Преси, людина дуже шанована, а в моїх очах — герой, що зумів покласти наклепників собі під ноги...

Хочу ще сказати пару слів про українців у цій групі. Ми були і дружні, і не такі вже й сіренькі. І нас було найбільше. Нам ця подорож була приємною й корисною, бо вона нас ще більше зблизила. Прочитайте всі репортажі і ви не знайдете ані злоби, ані заздрости чи ворожого ставлення до "конкурента". Взагалі, ті читачі, які хотіли б, щоб між нашими часописами не було ані змагання за опанування читача, ані відмінних поглядів, ані полеміки, не розуміють завдання преси. Воду у ставку час од часу треба "збурювати", інакше вона засмердиться. Здається, що наша преса в Канаді настільки зміцніла, що бодай це своє завдання вже розуміє. Це добре свідчить про всю нашу етнічну групу в Канаді — ми в Канаді ростемо й ростемо!

В УКРАЇНІ ПОСМІХАЮТЬСЯ...

Віталій ШПИЧКА

ПЕРЕКЛАДАЧЕВІ-ПОЛІГЛОТОВІ

Що мов тих знаєш — всім на подив!
Якби своїй ще раду дав,
То справді б вже — перекладав,
А не як досі — переводив.

"ТВОРЧА" БІОГРАФІЯ

Він щось написав, але дуже давно.
І клопотів творчих позбувся, ніврокy.
З тих пір перекроює твір той щороку
Для опери, драми, естради, кіно.

Андрій ДИННИК

ГУСАК І ПІВЕНЬ

Гусак спитав сусіда Півня:
— Ну, як ти поживаєш?
Діла, мабуть, твої "на рівні",
Що кожен день співаєш!
А Півень каже: — Як признатися,
То радує ще дещо.
Жінок я маю аж дванадцять,
І ні одної тещі!

ДИПЛОМАНТ

Консерваторію закінчив Горобець,
Тепер він дипломований співець.
— Де ж голос ваш? — цікавились знайомі.
— У дипломі!!!

Віталій СВЯТОВЕЦЬ

Як народився «Заповіт»?

Останню зиму 1845 року Т. Г. Шевченко стрічав у селі В'юнищах, Переяславського повіту, що за тодішнім адміністративним поділом належав до Полтавської губернії. Тут він оселився в господі поміщика-декабриста С. Н. Самойлова, який надзвичайно прихильно ставився до поета.

Морозяний грудень приніс із собою лихо. Не вберігшись, Шевченко застудився й заслаб (як потім виявилося, на запалення легенів). Він лежав у своїй кімнаті майже нерухомо, заплющивши очі, і важко дихав. Ніщо не миле було, ні з ким не хотілося говорити. Лиш інколи кволий голос просив:

— Пити...

Порадившись з дружиною, Степан Никифорович сказав:

— Бачу, тут не обійтись без медицини. Треба запрягати коней — і в Переяслав, до Козачковського.

Надвечір 24 грудня у дворі Самойлових візник надівав уздечки на щонайкращих коней, готуючись одвезти поета до повітового лікаря А. О. Козачковського. Той закінчив Петербурзьку медико-хірургічну академію й славився як висококваліфікований лікар на всю губернію. До того ж Шевченка з Андрієм Осиповичем зв'язувала щира дружба.

Невдовзі з покоїв винесли шуби, дбайливо уклали й закутали хворого. Скрипнуло полоззя, сани рушили.

Дорога була важка, всюди високими горбатими хвилями захолов сніг. Та ось, нарешті, й Переяслав. Із білого присмерку виплив силует будинку з мезоніном.

Підтримуваний візником, Тарас Григорович поволі дійшов до ганку. Глянув у освітлене вікно. Крізь проталини в шибках було видно, як діловито порається в кімнаті діти Козачковського. «Сьогодні ж кутя, — пригадалося Шевченкові. — Мабуть, готуються до різдвяного свята».

Господар радо зустрів дорогого гостя. Помітивши, що поет ледь тримається на ногах, Андрій Осипович подав йому ліки, наказав лягати в постіль і заспокоїв:

— Не сумуй, Тарасе Григоровичу, ти в мене швидко будеш здоровий!.. Тепер удвох з хворобою боротимемось, то подужаємо.

Побажавши доброї ночі, лікар навшпиньках вийшов з кімнати. Шевченко залишився на самоті.

Мороз огортав стіни. Уже затихло все в домі, а сон не приходив до поета. Тріпотіло серце, як птах у клітці, дихалось важко. Стінний годинник пробив дванадцяту, потім першу, другу годину ночі. Здається, так погано ще не було ніколи. Смуток підступав до душі, в охопленій жаром голові роїлися підступні думки:

«Може, вже прийшла з косою за плечима... А ще так небагато прожито. Всього тридцять один рік. І скільки мрій, скільки задумів не здійснено!..»

Щоб прогнати лихий сум, Шевченко навпомацки запалив свічку. Та думки не бажали відступати.

«А коли це справді гранична година життя? Що він залишить на спомин людям? Яке буде його останнє слово?»

Перо потонуло в чорнильниці, спинилось над чистим аркушем. Недужа рука повільно вивела перший рядок:

Як умру, то поховойте...

Блискучі сірі очі замислились і зором уже охоплювали всю Україну... Висока Дніпрова круча. А за нею — степ, степ. А ген там стоїть могила, де вічним сном сплять козаки, що боронили волю. Він має право причислити й себе до бійців за світлу будучину...

Рука кидає рядок за рядком, і біжать вони наввипередки східцями вірша:

Як умру, то поховайте
Мене на могилі
Серед степу широкого
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий...

Рвучкий вітер гне прибережні дерева. Клекоче, стугонить могутній Дніпро-Славутич, як людський гнів, що кличе на прю з кривдою.

І ронить загострена до краю думка буремні слова:

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте...

Шевченко витер хусточкою спітніле чоло. Наліті втомою руки опустилися. Легше стало на душі, і довгожданий сон накрив поета своїм волохатим крилом...

...Допомогли добрі поради та ліки друга. Через кілька днів Тарас Григорович почував себе набагато краще, а незабаром виїхав з Переяслава.

(«Україна», ч. 10, 1964, Київ).

СЛОВНИК ЧУЖОМОВНИХ СЛІВ

розсилаю передплатникам, а також і новим замовцям за 3.00 дол. Передплатників прошу потвердити свої адреси, Замовлення надсилати на адресу:

A. Orel,
363 Grove St., Perth Amboy, N. J. U. S. A.

Докія ГУМЕННА

Родинний альбом

Продовження

Як би там не було з працентрами та «падущими янголами»-цивілізаціями, але батьківщина дворога — у північній Африці. І не так у Африці, як у всьому середземноморському ареалі, що захоплює й південні частини України. «Тепер уже можна вважати виясненим, що верхньопалеолітичні пам'ятники Криму, сусідніх із ним районів північного Причорномор'я і чорноморського узбережжя Кавказу належать до просторої групи Середземномор'я, відомої в спеціяльній літературі під іменем капсійської, середземноморської або середземноморсько-африканської», — каже дослідник українського палеоліту.[9] «Бізон представлений у величезній кількості на стоянці біля Амвросієвки в Приозівщині, що являється найпівнічнішим пам'ятником середземно-африканського типу в Європі».

Отож ті, що нагромадили величезні скопища кісток бізона по стоянках Причорномор'я тощо, і були творцями тих різноманітних назов дворога, що перейшли перед нашими очима на попередніх сторінках. З часів найдавніших у цих місцях не переводилися двороги, а за ними й групи мисливців. З описів полювання сучасних африканських племен можна уявити, як воно відбувалося. Цілий рід оточував череду й усі рухалися в напрямку, де має бути здобич. Їм допомагають собаки. Свисти, виття, пташині заклики та вигуки (ото ж ті С-Т-Р, П-С, Б-С, К-Р, Т-Р тощо) допомагають гуртові узгіднювати свої дії. На відстані списа починають атакувати, заводити в кущі чи на край яру. Або ж убиралися в тваринні шкури й так наближалися до череди проти вітру. Таким маскуванням могли бути часом лише роги, пір'я тощо. Або ж протягом днів гнали череду, поки не втомиться...

Єдність між Европою та Африкою розривається десь між 15-12 тисяч років і ото ж до того часу й відноситься переказ про Атлантіду, що може в сучасному вигляді не що, як модерний міт у дусі атомової доби.

Але роз'єднані морем племена «бузувірів» духово й далі продовжували спільні колись стародавні традиції та вірування. Доказом може служить хоч би й казка, що в деталях однакова Казка про бичка-добродія, що сам себе дає на жертву, на добро людям.[10] І в нас, і в Єгипті, і в Сумері. Таким самим спільним для Середземномор'я є й знак тризуб, що спочатку був родовим тавром, а потім знаком письменности. Тризуб — знак Посейдона, із тризубом потім представлений бог бурі гетитів, Крит і Крим мають однакові ці значки з найдавніших проявів. Так із цим тризубом «бузувіри» і ввійшли в неоліт, що його останньою фазою й було Трипілля, також із культом дворога...

3.

Найперші заселювачі-хлібороби обсіли густими поселеннями береги Дунаю, Дністра, Бугу, Дніпра. Хто вони? У попередніх розділах уже підкреслювалось, а тепер з риском надокучливого повторення перечислимо знову ці подібності із іншими осередками цивілізації трипільського часу.

У Єгипті найбільше жіноче божество Ізіда зображувалась, як материнство, мати з дитиною. Так само й у розкопаних трипільських поселеннях знайдено статуетку матері з дитиною на руках. Діва Марія має свою старовинну назву Покрова. Вона також зображується, як мати з дитиною на руках. Відомо, що Матір Божа (Діва, Мати) ніколи не втрачала пошанівку в нашому народі, навіть у найвиразніші патріярхальні часи.

У трипільській культурі є модельки хаток із випаленої глини. У єгипетських похованнях також знайдено модельки хаток, тільки більш розроблені, з побутовими деталями: печуть хліб, доять корів, човен з людьми, комора тощо. І на наших модельках — жінка розтирає на зернотерці зерно.

Єгиптяни заміняли тварину тістом, виробленим у формі тварини. Подібний до цього й наш коровай (фігури з тіста на ньому) та коржички у вигляді «коників», «півників», «чоловічків», що мають сакральне значення.

Символіка нашої назви — У-кр-аї-на — дуже близька до символіки єгипетської мітології. В основному звукові КР є залишки тотемної назви (корова). У єгипетській мітології корова — Пані неба й мати сонця. Вона щодня його народжує — каже міт. «Сонце було народжене у вигляді золотого теляти від неба, що уявлялось величезною коровою з розсипаними по всьому тілі зірками, а пізніші зображення показують цю небесну корову з світилами, що пливуть по її тілі».[11] Отжеж, КР це не тільки корова, але й мати сонця, небо, всесвіт, та й син її, теля-сонце такими звуками зветься — Горус, Хорс... Це ж звукосполучення входить і в слово *хрест* — символ сонця. А в трипільських хатах ці хрести були — найпочесніше місце в хаті. Цей символічний звук потім і став назвою тієї місцевости, де живуть люди КР, обріс додатками пізніших епох, як аї («країна биків»), стало словом на означення взагалі краю, бож тотемні об'єднання були численні... А теперішнє значення нашої національної назви таке, як вкладають ті, що вживають вираз «У краю», себто «У моїй країні, у землі моїх батьків».

Єгипетський Горус це — сонце, син, сокіл. Така ж достоменна символіка існує і в українському фолкльорі. Сини — соколи! Сонце — око Горуса. У нас: сонце — око Боже.

Пекло єгиптяни уявляли собі таким самим, як і в нашім фолкльорі: грішники смажаться у горнилі.[12] Рай у єгиптян зветься подібно: *еару*. У нас — *вирій*.

Єгиптяни шанували бика Апіса, як втілення божества, а ознаки його — певні признаки на тілі, один із них — хрестик на чолі. І в нас є термін «звіздочола телиця», що натякає на забуту значущість такої відзначеної телиці, може колись теж божественної корови, що ходить по небі та опікується цим родом, до кого вона прийшла. Вона — «теля боже».

Єгиптяни уявляли собі душу у вигляді пташки. У нас також часто можна почути таке ж саме означення душі. У Свят-вечір залишають душам померлих предків їжу, а вранці дивляться, чи є сліди, що душі приходили. Сліди ті мали б бути у вигляді слідів пташки. Це вірування — душа-пташка — тримається стійко. У Шевченковій поезії про три душі — ті душі мають вигляд пташок («Великий льох»). Один знайомий мені розповідав, що під час похорону зимою на кладовищі літала пташка й весело цвірінькала. Він був певний, що то — душа померлого дивилась на свій похорон. Цікаво, що серед єгипетських богів був бог із таким іменем: *Птах*. Він був самостворений, повітряний, причина причин, він створив землю і тварин та людей, а навіть і богів — лише силою своєї думки.[13] Може це поняття етеричного (без тіла, нематеріяльне, повітряне), перенесене на душу, й дало нам слово «птах»?

Силою своєї думки, замість наших машин, орудували атланти, — каже модерна мітологія. Дослідники[13] так і твердять, що цей Птах був у зеніті на початку єгипетської історії. Пізніше його затемнили боги грубоматеріяльного вияву, у вигляді звірів. Для мас був він абстрактний і незрозумілий. Це ж був бог, якого перенесли атлантійські інтелектуалісти-жерці на єгипетський, просякнутий тотемістичними віруваннями, ґрунт. О, то може й до нас цей Птах залетів у вигляді душі-пташки, як спадщина від Атлантіди?

Можна й ще далі наводити подібності з Єгиптом. Згадаймо ще й плетіння в Україні над Дністром, що його ніде інде не існує, тільки в єгипетських шапках. І в нас, як і в єгиптян є повір'я, що переступний рік — нещасливий. У єгиптян було повір'я, що діти, народжені в «зайві дні», нещасливі.

Згадаймо й про відгомін міту про Озіріса у нашому слові *зерно*. Характеристику єгипетського божка Беса, подібну на нашу уяву про жартівливих *бісів*.

Що можуть означати ці всі подібності? Запозичення? Принесене «єгипетськими іміґрантами на Україну»? Чи може доказ, що українська духовість має потужні зв'язки з Середземномор'ям від таких незапам'ятних часів, які вже недоступні нашому вглядові?

Зовсім інші подібності маємо із Сумером-Месопотамією, Малою Азією, хоч і тут так само панувала Цариця Небесна, Мати Богиня під різними іменами. І тут вона зображується, як мати з дитиною.

Наші трипільські зображення цієї Великої Матері, статуетки, мають разючу подібність до знайдених у Сирії. Це — умовно виконані жіночі фігурки з «пташиними» носами, з дірочками, замість очей і вух.

«У багдадському музеї є видобутий із найстаріших поселень (у Еріду, Самарра, Галаф) посуд. На посудинах часто намальоване лице жінки, що має три сині риски на кожній щоці. Такі самі риски можна побачити часом на лицях бедуїнських жінок у наш час».[14] І такі самі риски можна побачити на обличчі трипільської статуетки, викопаної у Володимирівці на Гуманщині. Тільки не з трьома рисками, а з двома.

Слово *баба* — спільне для нас і для Месопотамії. Тільки у нас воно залишилося із прямим значенням, — найстаршої жінки, а в Іраку (кол. Месопотамія) перенесене на найстаршого чоловіка роду і стало титулом пошани. Алі-Баба. А ось і ім'я царя царства Кіш — Ур-Забаба.[15]

Месопотамський Ваал має однакові риси із нашим популярним Велесом. Обидва походять від тотемного бика, обидва боги добробуту, сонячности й родючости. Схожий і зовнішній їх звуковий вияв.

Наше *небо* для поняття великої родини (мертвих, живих і ненароджених), вложене в слові *небо-нав'є*, має у Месопотамії свого відповідника, бога мудрости й писаря людських доль, Небо.

Другий кущ слів — *Смерть-мир* і компанія, як країна потойбіччя і країна прабатьків, розвинувся у нашій мові відповідно із словом *сумер*..

«В Убаїд (Месопотамія) житла будували з осоки й болота та болотяних цеглин. Ні сліду металю не знайдено в них, але дуже багато камінного знаряддя: мотики, пряслиці, важки для тенет, дуже багато серпів із обпаленої глини... Скрізь посуд із блідорожевої глини — ручної роботи, розмальований чорною й брунатною фарбою. Ця культура знайдена в найглибшому шарі людського тут проживання».[12]

Так само й трипільські хати будувалися: на плятформі з перепаленої глини, на глиняній долівці з випаленим цегляним наче паркетом. Так само серпи з перепаленої глини та кам'яні знаряддя, а також і мальований посуд відкрито в величезній кількості і на Україні. Піч у обох житлах дуже подібна, як показують розкопані матеріяли.

Що кажуть про це дослідники? Ось одне свідчення: «Старовинна сумерійська культура промінювала на захід, її дорогу в серце Европи можна простежити. Ця дорога була через Дунай, цією дорогою промикалися в Европу ідеї, звичаї, боги. Недавні знахідки у с. Віньча біля Белграду доводять це припущення незаперечно. Там знайдено багато прикрас, зроблених із мушлів тих самих молюсків, що їх вживали для цієї мети мешканці старовинного Ур (сумерійське місто). Такі самі прикраси було відкрито також у розкопах у південній Німеччині та Богемії».[17]

Конкретніше каже другий дослідник:

«Вияснено, що мисливці Европи не відкрили

хліборобства, воно принесене ззовні, зі сходу. Хлібороби з Нілу ще до заснування єгипетської династії засіялися вздовж північної Африки та Тунісу і звідси перебралися до північного Середземномор'я, а там і до Франції та Швайцарії — перед трьома тисячами років до Р. Х., — потім до Райну та Англії. Друга хліборобська хвиля проникла через Балкани й Дунай із Середньої Азії через Малу Азію — також за три тисячі років до Р. Х. Ці хлібороби із сходу прийшли на лесову землю, що вкрилась плодючим пилом післяльодовикової епохи. Лесові надзвичайно плодовиті землі були дуже заманливі для нових населювачів. Хлібороби з Балкан поглядали із своїх гір на неозорні степи, недовго вагалися, і перші партії переселенців вирушили із своїми мішками насіння у землю обітовану».[18]

Це якраз та сама культура, що й трипільська. Відкриті археологічні пам'ятники в Румунії й на Балканах такі схожі на трипільські, що їх трудно й відрізнити, якщо не брати під увагу локальні варіянти. Їх і вивчають у одному комплексі. Недарма ж і пісні наші зв'язані з Дунаєм.

Зовсім іншим шляхом доходить до такого ж висновку і С. Н. Бібіков.[19] На підставі аналізи великого числа статуеток трипільських та всіх інших (Мала Азія, середземноморські острови, Крит тощо) дослідник приходить до думки, що трипільські статуетки відтворюють складений у середземноморському ареалі жест Богині Покрови в ритуальній позі. Руки її складені на грудях. Схематизовано, мільйони разів повторено й віддалено від стародавнього оригіналу, в трипільських статуетках вони представлені, як відростки, замість рук. На підставі вивчення ранньотрипільського поселення Лука-Врублевецька (над Дністром) дослідник вважає, що Трипілля належить до південного середземноморського ареалу, хліборобство з'явилося в Україні раптом, уже складене. Тут воно зустрілось із мисливськими мезолітичними племенами й схрестилося, утворивши своєрідність, що властива тільки українському Трипіллю. Теорія Бібікова така, що в кінці четвертого тисячоліття до Р. Х. сталася ще невияснена якась подія в південному ареалі ранньохліборобських культур, що й викликало переміщення племен, які сунулися через Малу Азію. Одні на захід у середню й центральну Европу, а другі на південний схід Европи, можливо, дунайським коридором, і посіли території Дунай-Дніпро.

От! Навіть радянський вчений, на підставі фактів, свідчить, що ми не маємо ніякого зв'язку з Москвою-північчю, а всіма нашими корінням належимо до середземноморських культур.

Хоч ми знайшли дуже багато рис, що в'яжуть нас із Єгиптом та Сумером, але все ж нема повної тотожности. Наша мальована кераміка прикметна невичерпними варіяціями спіралі. На мальованій кераміці Єгипту, Сумеру спіралі нема.

Є вона на Криті. Найнижчий культурний шар критських археологічних пам'яток, що на ньому стояли палаци (палац царя Міноса), дає такі самі зразки кераміки і спіралі, як і трипільська. Вона може різниться тим, що трохи грубшого виробу, ніж на терені України. Але вже в палацовій культурі спіральний орнамент набирає вишуканої досконалости та перетворюється на рослинний орнамент або на далеку ремінісценцію спіралі. Невправні жіночі фігурки з перепаленої глини стають елегантними фаянсовими статуетками богинь у вишуканих убраннях, а хрест стає мармуровим.

Із Критом нас споріднює не тільки керамікаспіраля, а й саме слово *тавр-тур, таурус*. А якщо вже до дрібниць, то й слово *Мінос, Мінотавр* нам не чуже. На диво, в українській мові є відповідник, що заховався в дитячій мові. Це, виявляється, назва корови, — *миня*. «Миня дасть моні» — кажуть дітям («моня» — молочко). Так от не тільки на Криті був Мінос, був він і в Єгипті. «На початку єгипетської цивілізації був популярний бог *Мін* із Коптосу, відтворча сила природи. Його символ був білий бик».[20] Знов, іще один натяк на якесь спільне минуле.

Критські знаки-письма дуже подібні до знаків, що ними таврували скотарі північного Причорномор'я худобу. Це були різні варіянти тризубця, що їх успадкували пізніше князі, як печаті. Володимирові тризуби, що від нього ми успадкували наш державний герб, це — далека-далека спадщина від скотарських племен північного Причорномор'я, самих Сварожичів.

Та тризуб, власне, належить не Володимирові, не Сварожичам, не критянам, а океанському богові Посейдонові, що ото без тризуба ніколи не показується. А що Посейдон у минулому — цар Атлантіди, то виходить, що Україна успадкувала свій державний герб не так від Володимира Великого, як від Посейдона Атлантійського.

4.

Критськими подібностями не обмежується наша спорідненість із егейським світом, із півднем Середземномор'ям. Вона продовжується і далі. Не тільки бог Посейдон із тризубом на бикові виявився нашим славетним родичем, але й інші боги, з Олімпу. Про Дзеуса вже говорилося, він рідний брат Сварога, патріярхальне перетворення з мисливої матріярхальної Діви. Як уже знаємо, Аполлон прибув із мітичної Гіперборей, що на північ від Греції, по дорозі перетворившись із Волоса на Аполлона. Сестра його Артеміда також північного походження: за одним мітом вона прийшла до Дельф із північної сторони, за другим — її народила мати Лето, що прийшла з півночі, за третім — її викрав Орест і переніс до грецького міста (статую), тоді встановилась жрецька обслуга їй.

Титан Прометей — скитський цар. Герой Геракл — основоположник скитського народу, батько трьох братів, Агатирса, Гелона і Скита, предка скитів (Геродот, кн. IV. 208 стор.). Арій — бог війни у греків та скитів. Події, описані в «Одіссеї» відбуваються на Чорному морі, Кірка, дочка сонця, і її острів — це острів на Чорному морі. Зо-

лоте руно — на побережжі Чорного моря, на Кавказі...

І так, коли перетрусити грецьку мітологію, то виявиться, що всі її боги (крім старих матріярхальних) й герої — північного походження, зв'язані з північним Причорномор'ям, прибули звідси. Тут уже бачимо зворотний процес — українська земля не сприймає, а наділяє. Класичний період Греції це ж, власне, витвір отих приходців — ахейців, данайців, іонійців тощо — які прибули із півночі, розтрощили старовинну крито-мікенську культуру, а через 500 років розпочали свій блискучий період...

Так ось чим можна пояснити схожість. начебто повторення грецьких мітів і українських казок! Казки ті пішли до Греції разом із прибульцями з півночі. «В збірнику Чубинського є варіянт казки з київського Полісся про одноoку бабу-людоїдку, до котрої заблукав коваль і спочатку вибрав їй одно око, а потім утік, замішавшися між барани у вивернутому кожусі». «Полапала за спину, баран, каже, і пропустила, а він, вискочивши, ще й похвалився, поглузував з неї, а вона кинула на нього сокирою»... Це казковий мотив, що був оброблений і в «Одіссеї» — пише Грушевський та наводить і інші схожі казки.[21] І цей український варіянт архаїчніший за грецький, бо в українському ще баба порядкує, а не чоловік, — додамо ми.

Якщо ми обернемося очима на захід, то побачимо там своїх родичів, що присягають Сварогом (I svear! — англ.), та з-під одної стріхи із Яром-Ярилом (старе ірляндське — Eriu, Eire), та з гордістю називають себе *скотами*, та *велесами* (Велс — Welsh), — то не дуже й здивуємося, бо ми ж у одній культурно-історичній орбіті з ними. Разом і крутимось навколо сонця.

Але широко розкриємо очі, коли скажуть нам, що якісь далекі незнані нам індуси чи перси то — також наші родичі. Що, наприклад, може бути спільного в нас із Індією?

Це, насамперед, деякі народні вірування, дуже подібні між собою, так наче не чотири тисячі років тому розійшлися наші спільні предки, а вчора. От, «дідько сидить у бузині, тому не можна її рубати, бо хто зрубає бузину, тому буде корчити руки й ноги. Не можна будувати хати на тому місці, де стоїть кущ бузини, бо це чортове мешкання»[22] (сама назва це каже. Д. Г.) А в Індії: «на деревах сидять бгути. Їх треба умилостивляти, щоб вони не зробили чого лихого».[23]

Чорт у нас сидить ще в сухій вербі. Звідси приказка: «Влюбився, як чорт у суху вербу».

У нас: коли пугач пугає — буде біда. І в Індії є таке вірування.[24]

Щоб вилічити ревматизм, треба перед світанком ходити по росі. Так учать старі люди в Індії. І в нас.

Індія: померлі під час породів жінки прив'язані до землі і живуть у гіллі дерева pipal. Уночі в образі гарних жінок — *чурель* — з ногами оберненими назад, вони обплутують чоловіків. На світанку жертва падає мертва, а чурель гублять свою матеріяльну форму. — У нас такі самі русалки, мавки.

І в Індії і в нас: якщо перед вирушанням у дорогу станеться якийсь прикметний випадок, то краще не вирушати, а вернутися додому, бо буде невдача чи навіть нещастя.[25]

Якщо кондг (назва касти й члена касти) зустріне жінку чи дівчину, виходячи на полювання, то вертається назад. Подорож із дому він починає знов.[25] І в нас так: зустріти при виході з дому жінку — буде невдача.

Після заходу сонця індус нічого не позичить. У час заходу сонця боги сідають на все, і коли щось винести з дому, то тим самим дім позбувається богів.[26] У нас — варіяція: не можна після заходу сонця на дворі їсти, бо «злітається нечиста сила» (Лютеж, під Києвом).

Індуси вірять, що слова лайки мають великий вплив. Воліють, хай ударить хтось, а не лає, бо прокльон страшніший.[28] Це ж у цьому й сенс бабських пересварів, коли одна другій віртуозно бажають відсихання язиків, корчення рук, вилізання очей тощо.

Існує в нас якийсь звичай, що зветься «рахманський Великдень». Приходять до річки й кидають у воду шкаралущу крашанок «для рахманів, святих людей, які живуть у горах і не знають, що вже Великдень». Українська Загальна Енциклопедія пояснює, що тут йдеться про *брахманів*. Звідки нашим селянам знати про індійських брахманів? Але, мабуть, тут не про індійських ідеться, а про тих, що творили гімни, пізніше записані у збірник Ріґ-Веда, санскритською мовою. Хіба ж само вже слово *веда* не наше рідне *відати*? Абож *аґні* — не наше *огонь*? *Вайу* (вітер і бог вітру.) — не наше *вітер* і *Вій*? Абож *Сарасваті* (назва священної ріки в сучасній Індії,[24] і бог Ріка в Ріґ-Веді) не звучить майже по нашому — «*свята вода*»? То як була така спільна нашим предкам і предкам індусів мова санскрит, могли бути й святі-брахмани, що живуть десь у вирію... У словнику Грінченка є ще одне значення слова «рахман»: старець, що просить милостині. Брахмани існували тільки з милостиню.

Небіжчики продовжують існувати, як духи, то їх треба й годувати. Це також спільна віра, що є в нас і в індусів. «Душі предків потребують їсти й пити, то вони приходять додому одержати їжу, що їх живі родичі наготовляють. У певні сезони їм приготовляють їжу, переважно з рижу. Предки формально запрошуються до цього частування. Наливають у рівчачки води, щоб помилися, викликаючи при тому імена батьків, дідів, прадідів. Їжі тут для всіх є. Приносять олію, пахощі...»[24]

Так і в нас: «Душі померших трапезують на Свят-вечір разом із живими. Для них ставиться кутя й сита на вікно, розкидається біб по кутах і лишаються на столі немиті миски й ложки, щоб душі могли їх лизати для поживи. Сідаючи, продувають наперед місця, аби не «привалити» собою котроїсь померщої душі, котрі збираються у великім числі.»[26]

Уже цих кілька прикладів, дібраних лише з тих джерел, які були під рукою, показують, що й скотарі-номади Індії мають місце в нашому родинному альбомі. І не тільки з Ріґ-Ведою, а й з горілкою. Так, уже чотири-п'ять тисяч років тому робили вони горілку із зерна або із соку дерева сома. Бог Індра міг випити бочку горілки і з'їсти

сотню биків. Це був велетенський бог із рудою бородою, їздив він у бій на колісниці, яку везли руді жеребці, а сам Індра мав особливу зброю: грім і блискавку.

Тут ми стали й оглянулись ще раз навколо себе. Південь, захід, схід... А де ж північ? Нема її. Якщо і є спільності, то це слов'янські звичаї, що зовсім недавно понесли з собою слов'яни, які витворились у центрі слов'янщини, Україні. Воно й зрозуміло. Життя людське вище меж України починалось аж після того, як повисихали болота й озера від згаслого льодовика, а в той час в Україні всю льодовикому епоху люди жили інтенсивним життям.

5.

Багато верхівців «перегаталало» через степи Причорномор'я на своїх баских «гачурах», із своїм найприкметнішим символом — вершником на коні — що вже, починаючи з сарматських часів, заступив усі інші символи й тотемні знаки. Кочові народи поробилися осілими і самі стали приймати на себе руїнницькі удари нових кочових орд. Київська Русь, із своїми осілими племенами навколо (поляни, деревляни, сіверяни, бужани, тиверці, радимичі тощо, а також дрібніші племена-роди ковуїв, ревугів, шельбірів, олбірів, топчаків[89]) у греків і далі звалася Великою Скитією. А тим часом Геродот ще за 500 років до Р. Х. описує скитські племена, як кочові, що зневажають своїх сусідів, осілих хліборобів. Уже в десятому столітті після Р. Х. старі населювачі — тільки в оборонній позиції до нових кочовиків, що розпоширюються по тих самих степах, де «гаталали» давніші предки. У Дике Поле й не поткнешся без зброї.

І справді, чи не чудно знати, що там, де тепер Полтава, Ромен, Лубні, Донбас, Криворіжжя — такі ж наші українські області — що там у часи створення «Слова о полку Ігоревім» була «земля Половецька»? Земля Руська — тільки до Стугни. А на західніх околицях свого князівства Володимир зробив вал, — це значить приблизно на межах сучасної Київщини. На околицях його князівства сиділи приязні печенізько-полевецькі племена, що вже й самі мусіли відбиватися від свіжих кочовиків.

Де вони сиділи, ці торки, берендії, чорні клобуки, кумани тощо, то навіть і сьогодні це чітко видно на мапі України. Берендії — там, де тепер Бердичів, кумани — там, де тепер Гумань, а від торків, то так аж рябіє назвами: Тараща (колись ловітове місто), річки Торч і Торчиця, літописне місто Торческ, слово «торочити» (говорити незрозуміло). Там же на Таращанщині є село Карапаші («Чорні генерали»), с. Узин (значить — «довге», а воно справді довге село, простягнулось вздовж річки). На Гуманщині є село Велика-Половецька. Спогад про харцизів на Київщині затримався у виразі: «А, ти харцизяко!» (розбійнику). Це значить, що харцизи доходили й до Київщини, а осідок їх був на Харківщині, там, де сучасне місто Харцизськ. Та й далі на захід, у Галичині не бракує своїх печенігів і куманів. Село Печеніжин, Команча тощо.

То де ж вони поділися, ці люті вороги наших предків, ці плюндрувачі й харцизяки-розбійники, варвари й дикуни, що не давали спокійно передихнути нашим висококультурним пращурам? За традицією літописів, що відбивають ідеологію княжо-дружинної верхівки, ми їх щиро ненавидимо, а тим часом ненавидимо своїх же предків. Бо й вони ж такі самі наші предки, так само, як і поляки, сіверяни тощо, тощо. Ось погляньмо тільки, як ішло схрещення осілих та вчорашніх номадів серед самої тільки верхівки.[90]

Володимир, син Ігоря, повінчався з Кончаківною.

Цей Кончак, тесть Володимира Ігоревича, хан, був син Сирчана, що його малим хлопчиком забрано було в полон за часів Володимира Мономаха й виховано було при київському княжому дворі так, що він не хотів вертатися додому. І тільки понюхавши євшан-зілля та послухавши рідних пісень половецького співця Ора, згадав свою батьківщину й повернувся. Хан Кончак воював проти руських князів і розбив Ігоря із Всеволодом. Зрештою, те ж саме робили поміж себе й руські князі, воювали та клали трупи своїх же русичів.

Овлур-половець, що допоміг Ігореві втекти з полону, мав матір-українку з Чернігова.

Ростислав Всеволодович (брат Володимира Монамаха), той, що затонув у ріці Стугні біля Трипілля, — син Анни, дочки половецького хана.

Святополк II Ізяславович, внук Ярослава Мудрого, оженився із дочкою половецького хана Тугоркана. Тіло свого тестя Святполк поклав на Берестовім.

Ярослав Осмомисл закохався в бояриню Настю Чагрову, половчанку.

Коли так інтенсивно родичалася верхівка, то що казати про звичайних людей? Чи не маємо ми у собі кожне «чогось половецького»? Замість літопису про наші родословні, маємо в спадщину такі українські прізвища, як Барабаш, Бейзак, Кочубей, Галібей, Чаговець, Моголівець, Джоґола, Сарґола тощо, тощо, а також перечислені (і не перечислені) назви міст, сіл, річок. Усе це — наше, рідне. Отже, дивімось на ті камінні статуї — «баби», що на могилах, як на справжні портрети наших прадідів, і в нашому родинному альбомі навіть не доведеться придумувати для них одягу, бо одяг і фізичний тип добре збереглися на цих статуях.

6.

Культури розцвітають і гаснуть, як квіти, кожна із своєю весною та осінню, а людство йде далі. Але з якими тяжкими зусиллями стає двоногий звір людиною! Яка важка ця дорога еволюції! Скільки доріг пробує людство!

Одні з них заводять у глухий кут і вся праця еволюції ніби йде намарно. Але другі ведуть у майбутнє. Котрий раз починає людина з самого початку, повторює пройдені шляхи, не знаючи навіть, що попередники проходили вже ці самі дороги. Нова раса людства повторює в сконденсованому вигляді ту еволюцію, яку людство відбуло вже болізним повільним досвідом. Це зовсім так, як ембріон у лоні матері повторює всю еволюцію жи-

вої істоти, починаючи від протоплазми. Це так само, як діти повторюють стадії цивілізації. Немовля починає белькотати якісь невиразні звуки, — це воно проходить стадію освоєння мови за один рік; але людству ця наука коштувала кілька сотень тисячоліть. Хлопчики у сім років раптом починають захоплюватися луком; це вони проходять кінцеві стадії пізнього палеоліту і мезоліт. Згодом це минає. Так само й наша цивілізація напевно повторює вже відбуте колись старшою расою, страшенно при цьому пишаючись, що вона — на вершку досягу. А в дійсності може бути, що ми, як і наші попередники, лише короткий епізод у мільйонвіковій еволюції.

Тільки дивуватися треба тій впертості, з якою людина прямує вгору, до мети. Кому відомо? Людина не знає, вона йде. З тяжкими зусиллями, з тягарем звіриних інстинктів і новопридбаних бридких навичок. Виявляється, нічого не загублено. Усе, що надбала людина в попередніх цивілізаціях, весь духовий скарб попередників вона вже має в собі, у тій своїй бездонній душі. Проходить вона попередні стадії дуже прискорено, але проходить. Прискореним темпом пройшла сучасна раса й тотемістичний період, що для нього, може, треба було початку й кінця цілої раси. Може головним завданням-місією тієї раси було навчитися виділити себе із загального тваринного царства, бо в лоні імлистого мислення не було ще виділено звіра, сонця, стихій, землі, рік і лісів... усе це було нероздільним поняттям і висловлювалося одним звуком, предтечею мови. У нашій расі це відбувається прискореним темпом, настільки прискореним, що навіть найвідсталіші тотемісти нашого часу, австралійці, переживають його кінцеві стадії.

Двонога істота стала людиною з хвилиною, як у голові її блиснула думка про силу, вищу за неї, незрозумілу, чудесну, божеську. Відтоді вона незмінно простує до вищого стану, що є її призначенням. І боги людські мають ту чергу, якою входили в людську свідомість спізнавання світу. Приблизно таку:

Кров і м'ясо звіра, як годувальника.

Культ матері-предкині охоронниці в образі звірини-матері.

Вогонь.

(Закінчення в черговому числі)

Ольга ЛУБСЬКА

СЛАВА

Григорієві Китастому
на Свято 30-ліття музичної творчости.

Коли Мазепа на баскім коні
Востаннє помолився на степові могили,
Знялася чайка у диму, в огні,
Забилась крилами об темні небосхили,

Коли Петлюра зранений упав,
Поборюючи смертю демона облуди,
Стогнали грози глухо у степах
І блискавками падали землі на груди.

Коли дуднілі воєн чорні луни,
І смерть кружляла так у дикім шалі
Що навіть ангели низами не літали,
Озвалися не сурми, не літаври, —
Ударила бандура в усі струни,
Ударила бандура — сестра шаблі!

У пісні битви рокотали давні,
Будились лицарі, хапалися за зброю.
Піснями гоїли глибокі рани...

Як пісня, місяць у блакиті плавав,
Як пісня, вітер на світанні.
І серце — пісня, що не відає спокою.
О, пісне, промене поранній,
Віки живи такою,
Ти — слава!

ДАВНЬОМУ ДРУГОВІ

Ти оплакав розлуку в тридцять літ,
А я — гіркіше, пізніше,
Зрозумівши людей і життя, і світ.
Та, мабуть, не одсниться ніколи,
Як палають бузки біля школи,
Як світання на сизім крилі
Нашу казку прозору колише.
Тягар часу на плечі наліг.
Не уникнути змін. Тож і в нашім селі
Інші учні, нові вчителі;
Лиш ті самі високі стіни
І та сама у вікнах блакить,
Та галуззя густіше тінить
У шкільному саду стежки.

Тане мариво, валяться вежі фортець.
Никне казка в рожевому сяйві.
Інша думка росте й перехоплює віддих:
Що були б ми до смутку зайві
Прямокутникам кляс, нагрітих
Стукотінням стількох сердець.

МАЄМО ТАКІ ДИТЯЧІ ВИДАННЯ:

Тарас Шевченко — ВІРШІ, стор. 44, формат: 10 x 7, 42 ілюстрації і портрет Т. Шевченка роботи Слищенка. Кольоровий друк, обкладинка двокольорова, гарний папір. **Ціна — $0.90.**

РАЙДУГА — збірочка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, 26 ілюстрацій, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в 2-х кольорах. **Ціна — $0.35.**

М. Трублаїні — ПРО ДІВЧИНКУ НАТАЛОЧКУ І СРІБЛЯСТУ РИБКУ, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі на всю сторінку ілюстрації, обкладинка в 2-ох кольорах. **Ціна — $0.40.**

"СОНЕЧКО Й ХМАРИНКА" — збірка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат — 10 x 7 цалів, 33 ілюстрації, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в двох кольорах. **Ціна — $0.35.**

"РУКАВИЧКА", стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі й гарні ілюстрації, кольоровий друк. **Ціна — $0.40.**

Замовляти в "Нових Днях":

ДО ЯКОЇ ПАРТІЇ ВІН ПРИСТАНЕ?..

Маидруючи по скандинавських країнах, Микита Хрущов в одному місці висловився так:

"І всі наші аґрикультурні проблеми ми вирішимо протягом семи-восьми років. Якщо ж ні, то я скажу: я більше не комуніст і порву свого партійного квитка..." (Щоденник "Сан", Ванкувер, Канада, 23. 6. 64 р.)

Що партійний квиток п. Хрущова буде пошматований (якщо він, звичайно, людина словна!), то нема найменшого сумніву. Цікавить інша справа: до якої партії він після того пристане? Варто б йому вже тепер підготовляти ґрунт, себто дозволити інші партії в СРСР, бо як через сім-вісім років це прийдеться робити "на ґвалт", то знову дров наламає...

МІСЬКА РАДА ПАРИЖУ ВШАНОВУЄ ШЕВЧЕНКА

19 червня міська рада Парижу запросила чималу групу українських діячів, яких очолювали представник митрополії УАПЦ о. М. Єремій та апостольський екзарх Кир Володимир, на прийняття з нагоди відзначення 150-ліття з дня народження Тараса Шевченка.

Українських гостей у кабінеті президента Міської Ради привітав віцепрезидент п. Дібост. Між українськими гостями було цілий ряд визначних французів — вчених, письменників та громадських діячів, наприклад амбасадор Гібо, проф. Сорбонського університету П'єр Паскаль, директор Інституту Східніх Мов Андре Мірамбель, викладачка цього ж інституту і авторка багатьох праць з української літератури д-р Шеррер та інші.

Вітаючи гостей, віцепрезидент міської Ради сказав: "Рожер Кайюа казав: "У найгірших моментах, Шевченко не піддався зневірі, у такі хвилини він творив найбільше..." Якийсь філософ завважив, що сучасна людина не була б на цьому ступні розвитку, коли б уже печерна людина не почувалась до обов'язку передати своїм нащадкам кращий світ від того, що його одідичила сама. Кожне покоління є в тому ж стані й підлягає цьому ж німому законові. У Шевченкові слід шанувати не лише поета й мистця, але також завзятого піонера, що зрозумів найкраще цей перший і постійний обов'язок людини".

"Кінчаючи, я хочу висловити признання Комітетові вшанування 150-ліття народження Т. Шевченка за всі його починки, до яких Париж з приємністю приєднується".

Від Комітету вшанування 150-річчя з дня народження Т. Шевченка відповідав його голова — д-р Аристид Вирста. По закінченні офіційної частини всіх гостей запрошено на шампанське.

Паризька преса відзначила, що це вперше у двотисячній історії Парижу Міська Рада вшанувала українського поета.

Ця подія має не лише величезне культурне значення, а ще й більше політичне.

ВІДКРИТТЯ КОЛЕҐІЇ СВ. АНДРІЯ

4 і 5 липня у Вінніпезі відбулося врочисте відкриття української православної колеґії св. Андрія. Ця колеґія тепер є єдиною вищою духовною українською школою у всьому світі. Колеґія є частиною Манітобського університету і перша черга будинків її були відкритті й посвячені 4 липня. Колеґія існує вже 18 років, але існувала вона досі як самостійна одиниця.

У врочистостях з приводу відкриття взяли участь усі православні владики (Блаженніший митрополит Іларіон, архиєпископ Михаїл, архиєпископ Андрій, єпископ Борис), представники канадської науки в особах президента Манітобського університету д-ра Ґю Сандерса, який офіційно відкрив будинки колеґії, канцлера університету судді Фрідмена, проф. Саскачеванського університету Симпсона, професора Манітобського університету Я. Рудницького, а також державних, політичних та громадських діячів: прем'єра провінції Манітоба п. Д. Роблина, президента КУК о. д-ра В. Кушніра, сенатора П. Юзика федерального посла М. Мандзюка, кількох провінційних послів, представників міста і т. д.

Після того, як президент університету Ґю Сандерс передав ключі і перетяв стрічку і всі гості увійшли до будинку, почалась офіційна частина, якою керував проф. П. Кондра, голова будівельного комітету колеґії.

Перше слово сказав принципал Колеґії о. д-р С. Савчук. У цій же частині програми вислухано й численні привіти від офіційних осіб.

Після перерви на обід проф. П. Кондра розповів гостям про свої враження з його поїздки в Україну, куди він їздив з науковою метою (від Манітобського університету).

Після того відбувся концерт, у якому взяли участь: чоловічий хор під керуванням В. Богоноса, солістки Стефанія Сасс (Вінніпеґ) та Оксани Бринь (Міннеаполіс, США). Закінчено концерт промовою проф. Симпсона.

У неділю 5 липня в аудиторії Колеґії відправлено св. Літургію, у якій взяли участь усі чотири владики на чолі з Блаженнішим митрополитом Іларіоном.

По обіді продовжувались привіти (усні, письмові, телеграфні). На заклик судді І. Соломона присутні склали нові пожертви на Колеґію — загальна сума пожертв коло 20 тисяч долярів. За весь же час святкувань складено пожертв коло 30 тисяч долярів.

Серед почесної президії були представники піонерів — п. Йосафат Дзьобко з Варден, Манітоба, та Семен Михайлюк з Саскатуну, Саскачеван. У концертовій частині виступила місцева молода співачка Оксана Онуфрійчук та рецитатор В. Северинепко, який прочитав вірш І. Франка "Каменярі".

По закінченні цієї сесії усі гості пішли до пам'ятника Тарасові Шевченкові, щоб згадати Кобзаря України. Тут єпископ Борис за участю архиєпископів Михаїла (Торонто) та Андрія (Едмонтон) відправив панахиду коло пам'ятника, а суддя І. Соломон від імені всіх організацій та осіб, які брали участь у святі відкриття Колеґії, поклав вінка. По закінченні панахиди хор і всі присутні проспівали "Заповіт".

Відкриття нових будинків Колеґії у Вінніпезі і приєднання її до Манітобського університету — черговий великий крок канадських українців у їх переможному поступі в цій великій країні.

З МІСЦЕВОГО ЖИТТЯ

ПРЕЗИДЕНТ КУК У ТОРОНТІ

11 червня в залі Народнього Дому в Торонті відбулися збори представників складових організацій місцевого відділу Комітету Українців Канади. На цих збо-

рах заслухано інформацію про працю централі КУК і зокрема про фінансовий стан централі. Інформував президент КУК о. д-р В. Кушнір, керував зборами д-р Й. Бойко, голова місцевого відділу КУК. Виявилось, що місцевий відділ довший час не платить належної вкладки до централі КУК. Збори одностайно признали, що таке явище не є нормальне і представники організацій одностайно зобов'язалися протягом тижня внести до відділу певну суму, щоб він міг негайно сплатити свою заборгованість до централі.

На зборах були представники майже всіх українських часописів.

Д-Р ПЕТРО СМИЛЬСЬКИЙ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ПОСАДУ ПРОФЕСОРА В ТОРОНТСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

10 червня ц. р. президент Торонтського університету призначив д-ра Петра Смильського з Гамільтону на посаду професора дентистичного факультету і одночасно на керівника стоматологічного відділу.

Д-р П. Смильський народився коло Давфину, Манітоба, середню освіту здобув у Давфині і Ґілберт Плейнсі. Розпочав дентистичну освіту в Манітобському, а закінчив її в Альбертському університеті, в Едмонтоні. Виховувався в українському інституті ім. М. Грушевського в Едмонтоні. По закінченні освіти, д-р П. Смильський відбував службу в канадській армії, після чого закінчує так звані "пост ґраджуейт" навчання в Торонтському університеті. Протягом останніх 13 років час до часу читав лекції на факультеті дентистики.

Д-р П. Смильський є поважним фахівцем з ділянки дентистики. Протягом двох літ він очолював Онтарійське т-во стоматологів, а від травня ц. р. очолює стоматологічне т-во в районі Великих Озер, до якого входять понад 200 американських і 25 канадських лікарів.

Д-р П. Смильський — визначний громадський діяч. Він працював у ветеранських організаціях, три роки очолював українську православну громаду св. Володимира в Торонті, очолював Гамільтонський відділ Комітету Українців Канади, він є членом консисторії Української православної церкви в Канаді, членом Гол. Управи Союзу Українських Самостійників, очолює новостворений Інститут св. Володимира в Торонті і т. д. Д-р П. Смильський може бути зразком для багатьох українців, не лише тут народжених, а й новоприбулих.

Д-р П. Смильський одружений, має двох синів і двох дочок, які теж не цураються свого народу.

Бажаємо докторові П. Смильському успіхів на новому відповідальному місці праці!

ЗАКРИТТЯ СЕЗОНУ В "КОЗУБІ"

У п'ятницю 12 червня "Козуб" відбув свій останній вечір у цьому сезоні. Вечір відбувся в залі інституту св. Володимира. Цього разу з доповіддю виступив гість з Едмонтону — поет Яр Славутич, який прочитав розділ з нової своєї праці — "Метафора в творах Тараса Шевченка".

По доповіді відбулася досить жвава дискусія. Як на літній час і спеку, то було чимало публіки — коло 50 осіб.

На цьому "Козуб" припиняє свою діяльність на літо. Про початок нового сезону буде повідомлено пізніш. Підсумки праці року будуть проголошені також пізніше, хоч загально можна сказати, що "Козуб" цього року працював досить успішно.

† ПОМЕР МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

З сумом і жалем повідомляємо наших читачів, що 24 липня ц. р. в Києві на 70-му році життя помер один з найвизначніших українських поетів і один з найсвітліших українських розумів нашого часу, визначний вчений і публіцист, дійсний член Академії Наук УРСР і Академії Наук СРСР Максим Тадейович Рильський.

Смерть прийшла після довгої й важкої хвороби (пістряк шлунку).

Похований 27 липня ц. р. на Байковому кладовищі в Києві.

Вічна Йому пам'ять!

Докладніші відомості про Покійного подамо в черговому числі. РЕД.

† ПОМЕР ВОЛОДИМИР ДЖУС

19 червня в одній з лікарень Нью-Йорку після короткої, але важкої хвороби помер відомий український винахідник і промисловець, один з найвизначніших українських меценатів інженер Володимир Джус

Народився В. Джус 5 січня 1895 р. в с. Черняхівці, Збаразького повіту в зах. Україні. У 1913 р. виїхав до США, де розпочав своє важке еміґрантське життя. Та все таки він спромігся здобути технічну освіту і почав працювати як інженер-механік. Йому вдалося зробити цікавий і дуже практичний винахід: спеціяльний прикріплювач, відомий в техніці під назвою "Джус Фастенер". Це фактично й вирішило долю Покійного, бо цей його винахід став просто незамінимим у літакобудуванні та автобудуванні. Уже в 1933 р. він відкриває власний завод у Вест Айсліп, який швидко поширився і в скорому часі В. Джус мав свої заводи у Франції та Англії. До речі, одним з його заводів в Англії керував інженер Данило Скоропадський (гетьманич).

Пізніше В. Джус зробив ще кілька винаходів, які забезпечені американськими та міжнародніми патентами і скоро він перетворився в мультімільйонера. Покійний був членом багатьох американських та міжнародніх промислових і наукових об'єднань, зокрема Інституту Авіяційних наук, Ліги Летунських Сил, Т-ва Автомобільних промисловців та багатьох інших.

Поза цим Покійний був зразковим членом української громади у США. Він цікавився українським життям, був фундатором Українського Інституту Америки, закупив для нього гарний і дорогий будинок на 79 вул. і 5-ій авеню в Нью-Йорку. Загалом його пожертви на різні українські організації за останні роки перевищили суму в півмільйона долярів. Це був справді безкорисний і найбільший український меценат наших часів.

Покійний осиротив дружину Іванну, одруженого сина Теодора, що був його найближчим співробітником та дорадником, онуків, братів і сестер. Смерть визначного винахідника і заслуженого українського громадянина спричинює біль і жаль не лише його родині, а й усім українцям на чужині.

Вічна Йому пам'ять!

† ПОМЕР СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО

20 червня 1964 р. в одній з нью-йоркських лікарень помер на удар серця колишній старшина Армії Української Народньої Республіки, відомий скульптор Сергій Литвиненко.

Покійний народився 5 жовтня 1899 р. на Полтавщи-

ні. Середню освіту закінчив у 1917 р. Від січня 1919 р. до листопада 1920 р. був у діючій Армії УНР в чині хорунжого. Пізніше був інтернований у Польщі разом з іншими вояками УНР і пробув два роки в таборі, з якого йому вдалося вирватись завдяки своїм мистецьким здібностям — він виїхав на гастролі в Зах. Галичину у складі театру Окремої Кінної Дивізії УНР.

У 1924 р. вступає до Краківської Академії Мистецтв, яку закінчив у 1929 р. з восьма відзначеннями. Його професором був Ляшко, на рекомендацію якого Покійний виїхав у Париж і влітку 1930 р. з великим успіхом виставляв свої праці у славному сальоні Тюільрі. З Парижу повернувся в Зах. Україну і жив у Львові аж до 1944 р., де майже кожного року брав участь у мистецьких виставках, викладав скульптуру в Українській Вищій Образотворчій Студії. У Львові він виконав цілий ряд скульптурних композицій, зокрема збудував пам'ятники поляглим за волю України, митрополитові Андрієві Шептицькому, Іванові Франкові.

У 1944 р. С. Литвиненко еміґрував до Німеччини, а від 1950 р. стало жив у Нью-Йорку. І в Німеччині, і в США Покійний стало працював у ділянці скульптури, виконав цілий ряд цікавих праць, зокрема скульптурний портрет гетьманівни, за який одержав Велику Американську Нагороду, створив пам'ятника Іванові Франкові у відпочинковій оселі Українського Робітничого Союзу (у Ґлен-Спей), пам'ятника гетьманові Мазепі на відпочинковій оселі Українського Народнього Союзу ("Союзівка") і багато інших.

Сергій Литвиненко брав активну участь в українському громадському житті, починаючи ще зі студентських часів. Він був одним з організаторів Літературно-Мистецького Клюбу в Нью-Йорку і незмінним його головою протягом останніх десяти років.

Похорон відбувся 24 червня ц. р. на українському православному цвинтарі в Бавид-Бруку, на якому, до речі, стоїть багато надгробників, виготовлені за його проєктами. Осиротив Покійний дружину Надію.

В особі Покійного Сергія Литвиненка українське мистецтво і вся громадкість на чужині втратили свого визначного культурного діяча, талановитого скульптора й заслуженого борця за волю нашого народу.

Вічна Йому пам'ять!

†ПОМЕР ЄВГЕН ҐЛОВІНСЬКИЙ

Ще один могікан визвольних змагань залишив цей світ — проф. інж. Євген Олексійович Ґловінський 7 липня 1964 року помер. Упокоївся по довгій і тяжкій недузі на 70-му році життя. Похоронили його в Мюнхені, де він останній час працював, 10-го липня на цвинтарі Вальдфрідгоф. Народився 1. XI. 1894 р. у Румці, Київщина.

Середню освіту Євген Олексійович одержав у земській гімназії в Золотоноші. Учився він старанно, не для учителів чи оцінок, а з любов'ю, пильно працював і багато читав ще на гімназіяльній лаві. Змалку відрізнявся надзвичайною добротою й співчуттям кожному школяреві, помагаючи їм у науці. У всіх клясах був першим учнем, але цим не чванився, а поводився надзвичайно скромно й лагідно. За цю його вдачу гімназисти дуже його любили. Коли в 1913 році він першим із золотою медалею скінчив гімназію, то його, як переказує один з його вчителів (проф. І. Ф. Власовський) гімназисти винесли на руках. При таких успіхах для нього були відкриті двері кожної високої школи в колишній Росії.

Він вибрав університет, у якому учився понад два роки, поки його не покликали (у 1-шу світову війну) до війська. Відразу ж вступив до артилерійської школи на прискорений восьмимісячний курс. Гарматним старшиною Є. О. дуже короткий час був у рос. армії, бо вибухла революція і він відразу перейшов до українських частин. Пережив інтернування української армії, з якого йому пощастило вибратися аж у 1922-му році до Подєбрад у Чехо-Словаччині. У цьому містечку саме засновувалась Українська Господарська Академія (УГА). До цієї високої школи і вступив Є. О. студентом на перший курс, хоч міг з більшою вигодою одержати освіту в будь-якій чеській високій школі. На вибір вплинула національна свідомість.

Ставши студентом, Є. О., опріч науки на економічному факультеті, був надзвичайно активним у громадському й політичному житті, був він багаторазово головою Студентської Громади Академії; очолював Т-во укр. економістів, був членом Управи ЦЕСУС-а, в управі Видавничої Спілки. Серед студенства фізично слабий (сухітний, трохи згорблений, передчасно полисілий) Є. О. користався великим авторитетом: він був всебічно обізнаний, многогранний. До цього, це була приступна для кожного людина, хоч політично уже був цілковито зформований. Є. О. ще зі студентських часів виявляв себе твердим ґенерівцем і належав до радикально-демократичної партії, не схиляючись ні до соціялістів, ні до гіпернаціоналістів. Крім факультетських семінарів Є. О. часто писав до студентських видань і загальних журналів та газет. Особливо ж він бував переконливий на політичних диспутах із есерами, соц.-демократами, гетьманцями тощо. Мабуть, не було жодного публічного виступу І. П. Мазепи в Подєбрадах, щоб йому дуже поважно й переконливо не опонував студент Ґловінський. Вужчою спеціяльністю Є. О. вибрав фінансову науку.

Весною 1927 року Є. О. одним з перших закінчив Академію з титулом інженера-економіста і за успіхи був обраний професорськими Радами стипендіятом для підготови для наукової й педагогічної діяльности при катедрі фінансової науки, що нею керував проф. Микола М. Добрянський. За два роки Є. О. зробив стипендіятську працю й був обраний асистентом при названій катедрі. Асистентура протяглася біля року, бо у

Купіть ці книжки!

1. Олена Курило, **"УВАГИ ДО СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ".**

Про цю книгу див. у "Нових Днях" за листопад 1960 р. на стор. 23.

Ціна її: для передплатників "Нових Днів" — 2.00 дол., а для всіх інших — 2.50 дол.

2. **"НОВИЙ ОБРІЙ"**, ч. 2, альманах, присвячений 10-річчю масового українського поселення в Австралії.

В альманасі є багато цікавих і дуже різноманітних матеріялів.

Ціна за примірник — 1.50 доляра.

Обидві книжки замовляти в "Нових Днях".

1930 році вже бачимо його діловим секретарем в Українському Науковому Інституті в Варшаві. Директором, творцем цього інституту був проф. Олександер Гнатович Лотоцький, однопартієць Є. О-ча. Він став правою рукою директора, виконуючи різні функції.

Крім секретарства Є. О. розвинув свою наукову діяльність, написавши тут найповажніші праці, як: "Проблема розрахункового балянсу України" (1932 р.), "Гроші і кредит СССР за часів першої п'ятилітки" (1934 р.), "Фінанси УССР" (1939 р.) та інші. Школа О. Г. Лотоцького була добра не лише з наукового боку, а й з політичного та державного. Тут закінчилося оформлення Є. О-ча як державного мужа й бездоганного українського патріота. У Варшаві Є. О. не занедбав і громадсько-політичної праці: він був співтворцем Спілки Українських Інженерів у Польщі. Спілка видавала свій орган, душою якого був Є. О. Він же майже стало був членом Управи Спілки; від неї в 1931 р. приїздив делеґатом до Подєбрад і став основоположником Союзу Українських Інженерів-Еміґрантів усього небольшевицького світу; у 1932 р. Є. О. бере участь як делеґат в Конґресі у Львові, де була створена федерація українських інженерів Галичини, Закарпаття та еміґрантів (понад 1000 осіб). Спокійно систематично Є. О. брав участь у багатьох інших українських організаціях. За якийсь рік перед наступом Гітлера на Польщу директора О. Г. Лотоцького заступив проф. Яковлів (міністер УНР), до якого треба було пристосовуватися. І в цій ситуації Є. О. лишився активним працівником інституту.

При наступі на Варшаву в 1939 р. німецька армія перетворила це місто в суцільні руїни, розвалений був і будинок, де мешкав О. Г. Лотоцький, що саме захворів, перебрався у якийсь підвал і скоро й помер. Є. О. з десятком співробітників похоронив свого друга, а сам продовжував мешкати в Інституті, який на диковижу уцілів. Одиак за пару місяців до цієї установи явилися гестапівці: бібліотеку, архіви й всі видання Інституту звалили жужмом на відкриті тягарівки і вивезли невідомо куди. Є. О. пробував боронити Інститут, але його слухати не захотіли. Там загинув і архів Драгоманова, перевезений із Софії.

У 1940 р. автор цих рядків, завідуючи всіма гарбарнями Люблинського Дистрикту, покликав Є. О. на посаду книговода на найбільшій гарбарні Брікмана. Коли ж директор цієї гарбарні С. Скрипник відійшов, Є. О. був призначений директором цього підприємства. Слід зазначити, що Є. О. зумів затриматися на цій посаді і при керівникові-німцеві до катастрофи німецької влади в 1944 році.

При захопленні в червні 1944 р. повстанською й червоною армією Люблина, Є. О. ледве встиг утекти на німецьку територію. У Німеччині його зразу взяли на фізичну працю, але на клопотання УТГІ відпустили і направили до Подєбрад. В УТГІ за одну з монографій Є. О. габілітували на доцента і відновили його співробітництво з Інститутом. У Подєбрадах він випадково зустрів свою двоюрідну сестру.

Для евакуації УТГІ з Подєбрад було одержано два вагони, у яких помістився і персонал, серед якого і Є. О. Коли ці вагони прибули до Праги, Є. О. одержав від сестри прохання забрати її із собою. Добрячий Є. О. вернувся до сестри, а вагони УТГІ від'їхали з Праги. Сестра, зрештою, не виїхала, а брата (Є. О.) наразила на захоплення більшовиками, які вже входили до Праги. При такій ситуації Є. О. утікав сам і попав до Австрії, а не до Реґенсбурґу, де опинилися вагони з УТГІ. Є. О. мусів пристосуватися до таборового життя в Зальцбурзі, провадячи там культурно-освітню працю. Для нелеґального мандрування Є. О. був заслабий. Він набув, крім сухіт, улькус у шлунку й рік-річно мусів підліковуватись. Очевидно довге недоживлення також додавало погіршення. Аж у 1949 р. він отримав дозвіл переїхати до Мюнхену.

У Мюнхені Є. О. швидко орієнтується. Він став членом найближчого до його переконань Українського Національно-Державного Союзу і від нього членом УНРади. В останній він бував часто членом Президії, заступником голови тощо. Останню сесію він і відкривав. Став також проф. УТГІ й УВУ та дійсним членом НТШ. В УТГІ декілька років був проректором, а від ректорства завжди відмовлявся. Працював він і в Інституті Дослідження СРСР. Уже цілком нездужим написав монографію, яка видана німецькою мовою.

Такий життєвий шлях цього страдника — муравлиного працівника. З Є. О. Головінським українці втратили кришталевочесну особистість, гарячого патріота, невтомного працівника на народній ниві, досвідченого державника, непересічного інтелектуала. Заступити цю втрату не буде легко.

Віддамо ж останній поклін цьому великому й скромному небіжчикові!

В. ІВАНИС

Високошановний Петре Кузьмовичу!

Мене надзвичайно здивувала Ваша відповідь на мого листа до редакції "Нових Днів", уміщеного в ч. 173 за червень ц. р., який являвся реакцією на листа владики Михаїла й на Вашу, очевидно, відповідь на нього, уміщених у ч. 172 "Нових Днів.

Я не можу збагнути, чим Ви керувались, обвинувачуючи мене в тому, що я "переконую всіх про неусталеність нашої літературної мови й правопису".

Свята правда Ваша! Я не визнаю непогрішности п. Голоскевича й іже з ним, але, у вищезгаданім листі своїому я ніде не торкався ні нашої мови, ні нашого правопису. Я писав тільки про неусталеність вимови грецьких слів, адоптованих нашою мовою. І це все.

Жодна літературна мова в світі не припускає роздвоєння вимови чужих слів, у даному разі грецьких, які досягли універсального вжитку. Зокрема, грецькі слова вимовляються скрізь або за т. зв. еразмівською вимовою — старогрецькою, або за рейхліновською — новогрецькою. Уживання побіч обох цих вимов абсолютно виключається. Це все, що я хотів сказати.

У чому ж Ви, високошановний Петре Кузьмовичу, "показуєте безпідставність деяких моїх тверджень" і яких саме?

Я надто незначна людина, щоб писати свої закони й вирікати якісь непорушні аксіоми, але, як усяка мисляча й, при тім, вільна людина, я маю право висловлювати і свої міркування, хибні чи правдиві, — це вже інша річ.

Зміст Вашої відповіді на мого листа, ні в одній точці своїй не торкається змісту листа мого і єдине, чим можу з'ясувати відповідь Вашу, — це тим, що Ви, заднім числом і одним заходом, тавруєте мене за все

те, що я писав раніше про свідоме каліченнн нашої мови й правопису.

Коли вже Ви самі порушили мою "єресь", дозвольте мені запитати Вас, — а може хтось інший відповість на мій запит, — про дві дивовижні для мене речі:

поперше, чому ЛОНдон, але баЛЬОН?

подруге: чому геній українського народу Т. Г. Шевченко, пишучи свої твори "єрижкою", — кулішівка тоді тільки з'являлася на світ, — не писав і, очевидно, не вимовляв "кобзаръ", але "кобзарь"; чому не писав "б'ють пороги", а "бьють пороги"?

Отож, коли Ви, чи якийсь інший авторитет дасть мені вичерпуючу відповідь на ці два питання, — тоді я визнаю рацію Голоскевичеві.

Сподіваюся, що цей мій лист знайде місце на сторінках Вашого цінного часопису вже тому, що, як Ви запевняєте в листі своїому, — "в "Нових Днях" кожен може мати слово".

З правднвою до Вас пошаною

Д-р М. АРКАС, Сі-Кліфф, США.

Маєте слово, Вельмишановний Пане Докторе, але дозвольте й мені мати слово в "Нових Днях" також.

Поперше, у Вашому листі ("Н. Дні" ч. 173, стор. 31) сказано, що "це виссть велику плутанину й баламутство й підкреслює неусталеність нашої літературної мови", бо, мовляв, є в нас два правописи: один "закордонний", а другий київської Академії Наук... Дозвольте ще раз повторити, що наша літературна мова усталена, і що "закордонного" правопису ніде нема — це просто "безправопис", а не правопис...

Подруге, мушу признатися, що одна тямуща в цих справах людина, вважавши Вашу статтю в "Громоні України" на цю тему шкідливою для нашої культури, була запропонувала мені відповідь на неї. Я заявив тоді таке: дискусії на ту тему в "Н. Днях" не буде, що я взагалі не радив би це питання піднімати будь-де — нехай собі стаття д-ра М. Аркаса благополучно "засохне" на сторінках "Громону України", бо всяке обговорення статтей на мовні теми некваліфікованих авторів шкідливе. Тому й тепер у ніяку дискусію не входжу, а тільки з'ясовую, чого вважаю такі дискусії шкідливими.

Напр., Ви і в цьому листі не відрізняєте поняття мови, правопису й вимови — все це у Вас те саме... Тільки це виключає дискусію.

Потрете, визнасте "рацію Голоскевичеві" аж тоді, коли Вам хтось поясннть чому "Лондон", а чому "бальон". Голоскевич нічого сам не зробив, а склав словника за правописом, схваленим Правописною Комісією Академії Наук. Можете собі не визнавати за ним рації — він того не потребує. Чому в слові "Лондон" "л" тверде, а в слові "бальон" м'яке пояснювати не буду: візьміть правописні правила й побачите, як там велять передавати "л" англійське і "л" французьке.

Користуватись "правописом" часів Шевченка теж не буду. Не хочу навіть пояснювати чому саме — це річ відома.

Зрозумійте, Дорогий Пане Докторе, що як у "Нових Днях" неможлива дискусія на теми лікування пістряка легенів чи на тему космічних летів, так неможлива вона й на тему правопису: "Нові Дні" для цього не надаються. Думка, що мовознавство є "простішою" наукою, ніж наука про космічні лети, — неправильна. І зрозумійте, що наша мова — це не цеберка води, а цілий океан...

Усякі "дискусії" на тему правопису й мови шкідливі тим, що дають підставу всяким культурним анархістам впроваджувати "свій найкращий правопис" у часописи, книжки і навіть у шкільні підручники. А це межує з національним злочином, тому я дискусії на цю тему в "Нових Днях" дозволити не можу, бо не смію перетворювати "Нові Дні" на гальму нашої культури.

І не гнівайтесь за це на мене. Ви ж можете думати й робити, як Вам хочеться — я ж за це на Вас не гніваюсь.... П. ВОЛ.

Голові Української Громади в Новій Зеляндії п. М. КОВАЛЕНКОВІ: Вашого листа переслав Комітетові по будові пам'ятника Шевченкові лише 30 червня, як повернувся з Вашінґтону, бо тільки тоді його застав у хаті.

Переслав його через редактора "Свободи" п. Драгана, бо адреси Комітету й сам не знаю... Маю від нього підтвердження, що лист переданий до Управи Комітету. П. ВОЛ.

НОВЕ! *НОВЕ!*

Дмитро Чуб

Живий Шевченко

Це книжка, яка дасть вам змогу глибше ознайомитись з приватним життям Великого Поета, зрозуміти його уподобання, характер, пізнати його особисті бажання, наміри, збагнути його популярність, авторитет, словом — пізнати Кобзаря України в його тяжкому, але й цікавому і багатому різноманітністю та пригодами житті.

Книжка написана на фактичних матеріялах, написана доброю й легкою мовою, гарно й чепурно видана. Гарно й зі смаком зроблена обкладинка П. Вакуленка.

Замовляти в «Нових Днях».

Рекомендуємо її всім нашим читачам. *Ціна — 1.50 дол. з пересилкою.*

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для Ваших дітей у юнацькому віці це передплата на цікавий, гарний, ілюстрований місячник

ЮНАК

Річна передплата — 4.00 дол.

- Порадьте Вашим друзям і знайомим, щоб передплатили "Юнака" для своїх дітей.
- На бажання висилаємо безкоштовно показове число.

YUNAK

2199 Bloor St. West, Apt. 5

Toronto 9, Ont., Canada

ФІРМА "УКРАЇНСЬКА КНИГА" В ТОРОНТІ ОТРИМАЛА НОВУ УКРАЇНСЬКУ ЛІТЕРАТУРУ, ЯКУ МОЖЕТЕ НАБУТИ ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ

Т. Г. ШЕВЧЕНКО. Мистецька спадщина, в 4-х томах. 5 книг. В-во АН УРСР. Київ. 1964 р. За один том $ 6.00, цілий комплет ..... $ 27.50

Т. ШЕВЧЕНКО. Повне зібрання творів у 6-ти томах. Видання ювілейне. В-во АН УРСР. Київ. 1964 р. ..... $ 13.00

ТАРАС ШЕВЧЕНКО. Твори в 3-рьох томах. Нове видання в найкращій оправі. Держ. в-во худ. літератури УРСР. Київ. 1963 р. ..... $ 6.50

Шевченко в образотворчому мистецтві. Альбом. До 150-річчя з дня народження Т. Шевченка. Держ. в-во "Мистецтво", Київ. 1963 р. ..... $ 5.00

Т. Г. ШЕВЧЕНКО. Повісті. Державне видавництво художньої літератури УРСР. Київ. 1964 р. ..... $ 1.95

ТАРАС ШЕВЧЕНКО. Кобзар. Державне видавництво художньої літератури УРСР. Київ. 1961 р. ..... $ 1.25

Т. ШЕВЧЕНКО. Кобзар. Малого формату в найкращій оправі. Держв-во художньої літератури УРСР. Київ 1964 р. ..... $ 1.35

КОБЗАР Т. Г. ШЕВЧЕНКА (фототипія) 1840 р. Видавництво Академії наук УРСР. Київ. 1962 р. ..... $ 0.60

Т. ШЕВЧЕНКО. Більша книжка. Автографи поезій 1847—1860 рр. В-во Академії Наук УРСР. Київ. 1963 р. ..... $ 1.25

Т. ШЕВЧЕНКО. Мала книжка. Автографи поезій 1847—1850 рр. Видавництво Академії Наук УРСР. Київ. 1963 р. ..... $ 0.85

ШЕВЧЕНКО і літератури народів СРСР. В. Є. Шубравський. В-во Академії Наук УРСР. Київ. 1964 р. ..... $ 1.15

ДЖЕРЕЛА мовної майстерності Т. Г. Шевченка. Збірник статей. В-во Академії Наук УРСР. Київ. 1964 р. ..... $ 1.10

Т. Г. Шевченко в історії української літературної мови. І. К. Білодід. Видавництво "Наукова Думка". Київ. 1964 р. ..... $ 0.75

Діяльність Шевченка в галузі етнографії. О. М. Кравець. Видавництво Академії Наук УРСР. Київ. 1963 р. ..... $ 0.15

Шевченківські дні в школі. О. Т. Войнова. Державне учбово-педагогічне видавництва "Рад. школа". Київ 1963 р. ..... $ 0.45

ТАРАС ШЕВЧЕНКО. Коротка біографія в англійській мові, М. Рильський, О. Дейч. Видавництво СРСР. 1964 р. ..... $ 0.15

ІВАН ФРАНКО. Статті і матеріяли. Збірник 6-й. В-во Львівського університету. Львів. 1958 р. ..... $ 1.40

ІВАН ФРАНКО. Оповідання і повісті. Держ. в-во художньої літератури УРСР. Київ. 193 р. ..... $ 0.95

ІВАН ФРАНКО і образотворче мистецтво. Г. Островський. Держ. в-во "Мистецтво", Київ. 1963 р. $ 0.90

ІВАН ФРАНКО. Борислав сміється. Повість. Видавництво ЦК ЛКСМУ "Молодь". Київ. 1962 р ..... $ 0.75

ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ Івана Франка. Випуск другий. В-во Академії Наук УРСР. Київ. 1959 р. ..... *$ 1.00*

ТАРАС ФРАНКО. Про Батька. Статті. Оповідання. Спогади. Видання 2-ге. Держ. в-во художньої літератури. Київ. 1964 р. ..... $ 0.85

ІВАН ФРАНКО. Поеми та оповідання. Англійською мовою. Переклад І. Віра. Видавництво "Украньскої Книги" в Торонті. 1956 р. $ 2.50

АТЛАС Палеогеографічних Карт Української і Молдавської РСР. В-во АН УРСР. Київ. 1960 року. ..... $ 5.00

АТЛАС Української і Молдавської ССР. Головне управління картографії. 1962 р. ..... $ 4.25

Б. ГРІНЧЕНКО. Твори в двох томах. Видавництво Академії Наук УРСР. Київ. 1963 р. $ 3.50

ДИКИЙ МЕД. Леонід Первомайський. Сучасна балада. Держ. в-во художньої літератури УРСР. Київ. 1963 р. ..... $ 1.25

УКРАЇНСЬКІ РАДЯНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ. Критичні нариси. В-во "Радянський письменник". Київ. 1964 р. ..... $ 1.30

ІГРИ ТА ПІСНІ. Весняно-літня поезія трудового року. В-во Академії Наук УРСР. Київ. 1963 р. ..... $ 2.50

За законами краси. Літературно-критичні статті. Б. Буряк. Держ. в-во художньої літератури УРСР. Київ. 1963 р. ..... $ 0.95

Коти і котячі хвости. А. Ковінька. Гуморески. Видавництво "Радянський письменник". Київ. 1964 р. ..... $ 0.65

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ і способи їх застосування в народі. М. А. Носаль і І. М. Носаль. Державне медичне в-во. 1962 р. ..... $ 1.15

ІСТОРИЧНА ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. О. П. Безпалко, М. К. Бойчук. Учбово-педагогічне в-во "Рад. школа". Київ. 1964 р. $ 1.15

К. Стеценко. Зібрання творів у п'яти томах. Том 1, частина 1. Держ. в-во УРСР "Мистецтво". Київ. 1963 р. ..... $ 4.00

К. Стеценко. Зібранна творів у п'яти томах. Том 1, частина 2. Держ. в-во УРСР. Київ. 1963 р. ..... $ 2.80

К. Стеценко. Зібрання творів у п'яти томах. Том 2-й. Держ. в-во "Мистецтво". Київ. 1963 р. ..... $ 3.00

К. Данькевич. ЛІЛЕЯ. Балет на три дії, чотири картини. За мотивами творів Т. Шевченка. Держ. в-во "Мистецтво". Київ 1964 р. .... $ 6.50

Українське народне багатоголосся. Збірник пісень. Державне видавництво "Київ". 1963 року $ 3.25

Приходьте або присилайте поштові замовлення разом з грішми на адресу:

UKRAINSKA KNYHA
1162 Dundas St. W.,
Toronto, Ontario.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

для всіх кляс українських шкіл на еміграції:

1. Л. Деполович

БУКВАР

Дев'яте видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., Австралії — 11 шіл.

2. Петро Волиняк

БАРВІНОК

Читанка для 2-ої кляси

П'яте видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

3. Петро Волиняк

КИЇВ

Третє видання

Читанка для 3-ої кляси

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

4. Петро Волиняк

ЛАНИ

Читанка для четвертої кляси

Третє видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 11 шіл.

5. Петро Волиняк

ДНІПРО

Підручник з історії української літератури і хрестоматія.

Єдиний на еміграції підручник такого типу.
Книжка ілюстрована.
Ціна: у Канаді і США — 1.50 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

6. Дмитро Кислиця

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(Фонетика й морфологія).

Видання третє.

Підручник пристосований до українських еміграційних шкіл (багато прикладів і завдань).
Сьогодні — це єдиний підручник з української мови на еміграції.
Ціна: у Канаді і США — 1.70 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

7. Дмитро Кислиця

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (синтакса)

Ціна: у Канаді і США — 1.60 дол. В Англії — 10 шілінг., в Австралії — 12 шілінг.

8. Петро Волиняк

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Підручник багато ілюстрований, фотами, картами, та схемами, стисло написаний, має багато вправ і завдань для самостійної праці учнів, гарно видрукуваний на доброму папері.
Ціна: у Канаді і США — 1.60 дол.,
в Англії та Астралії — 12 шіл.

Замовляти в "Нових Днях". Школам і книгарням та церковним громадам — знижка.

ГАРНИЙ ПОДАРУНОК ДІТЯМ

"СОНЯШНИК,,

ШІСТЬ РІЧНИКІВ

оправлені у три великі книжки
у кожній по 440 сторінок друку):

1. За 1956 і 1957 роки — ціна: 6.50 дол.
2. За 1958 і 1959 роки — ціна: 6.50 дол.
3. За 1960 і 1961 роки — ціна: 6.50 дол.

Купіть ці три книжки і позбавитесь клопоту: що дитині дати прочитати, чи що їй прочитати, бо

- **У цих трьох книгах знайдете відповідні матеріяли на кожну пору року, на кожне політичне чи релігійне свято.**
- **У цих трьох книгах знайдете матеріяли з історії та географії України.**
- **У цих трьох книгах знайдете твори найкращих сучасних дитячих письменників і письменників-клясиків.**
- **У цих трьох книгах знайдете багато добрих ілюстрацій майже до кожного твору. Обкладинка кожного числа видрукувана у двох кольорах.**

Книжки гарно оправлені в полотно, із золотими витисками.

Замовляти в "Нових Днях".

ФАХОВО. СПРАВНО. СКОРО.
СОЛІДНО. ДЕШЕВО!!!

Наше бюро полагоджує в цілому світі: прогульки групові, індивідуальні, іміграційні справи, купівлі квитків на літаки, пароплави, поїзди, автобуси на всі світові лінії.

Плянуєте подорож і хочете заощадити?

Пишіть або звертайтесь особисто по проспекти до єдиного українського представника нашого Бюра Подорожей —

МАРКІЯНА КОГУТА

THE POST HOUSE TRAVEL BUREAU,
2402 Bloor St. West, Toronto 9, Ont.
Телефони: 767-7580 або 767-7589

JOSEPH J. RAJCA FURS

921 College St. — Tel.: LE 4-5545
(at Dovercourt)

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ

Хутра на замовлення з різного роду шкірок

△ ПЕРЕРІБКИ,
△ НАПРАВИ,
△ ПОВНА ГАРАНТІЯ.